

PROKLETA

38670.

s teboj! In vzemi na pot moje prokletstvo, jaz te proklinjam . .

38670, II, X, f

ROKLETA

PROKLETA

Prokleta ...!

I. del, 1. zv.

■ Roman ■

Spisal Emile Richebourg.
Po E. Vacanovi prireditvi
prosto poslovenil
JANKO LEBAN.

1909.

Založil in prodaja Viljem Požgaj v Kranju.

030006264

Predgovor.

Pričujoči francoski roman Richebourgov je Vacano preložil na nemški jezik, a jaz sem ga za Slovence priredil l. 1885 v takrat izhajajočem „Ljubljanskem Listu“. Slovenskemu občinstvu — posebno ženskemu spolu — se je ta roman priljubil tako, da se je večkrat izražala želja, da bi se izdal v posebni knjigi. Ta želja se izpolnjuje šele letos, ko se mi je posrečilo najti založnika.

V tej izdaji sem besedilo nanovo pregledal ter se posluževal jezikovnih oblik, ki so sedaj v navadi. Če bi se mi vendar bila vtihotapila kaka pravopisna nedoslednost, naj se mi blagovoljno oprostí, in to z ozirom na pomanjkanje časa in na obširno in sitno korekturno delo.

Bukovica nad Škofjo Loko,
meseca januarja 1909.

Janko Leban.

I. del.

1.

Vesoul je lepo, malo, starinsko mesto v pokrajini Franche Comté. Nekaj milj od njega, na potu proti Grayu, stoji vas Frémicourt; krasna košata drevesa jo obsenčujejo in lega njej je ob bregu male, bistre reke, ki jo zovejo Sableuseo.

To ime Sableuse ima skoro gotovo od drobnega belega in mehkega peska (sable), ki jej dela strugo.

Tla te pokrajine (Haute Saône) so jako rodovitna, kar osrečuje tamošnje prebivalce. Na desno je ta kraj omejen z visokimi gozdnatimi pogorji, ki se krasno porazstavljajo drugo nad drugim, kupičijo, presekavajo ter potem polagoma spuščajo proti Alzaciji. Stoletni velikanski hrasti venčajo te gore, ki jim prizanaša sicer pustošljiva človeška roka.

Na levo se razteza zelena dolina, ki čez njo teko potoki in curljajo vodne žile, služče kmetovalcem v gospodarske namene. Ta dolina se odpira na nekem mestu v širino

treh kilometrov, potem se pa naenkrat zoži ter se z reko vred razteka v sotesko, ki jo delata dve brdni steni.

Pri vходу te doline, po priliki dvajset minut od vasi Frémicourt, se nahaja pristava Seuillon.

Leta 1850, ko se pričinja naša povest, je gospodaril na tej pristavi, ki je bila največja v tistem okraju, nje lastnik sam Jacques Mellier.

Hlevi, šupe in stogi se nahajajo v dveh čedno zidanih kamenenih poslopih. Nekaj korakov od njiju stoji hišica, ki je takrat služila v stanovanje pastirju in njegovi obitelji. Glavno poslopje samo, kjer je bival lastnik, ločen od poslov in hlapcev, bilo je bolj podobno s svojim lepim belim ospredjem, veliki gosposki hiši nego li navadni pristavi in je imelo v prvem nadstropju osem visokih in širokih oken.

Jacques Mellier je bil petdeset let star. Bil je resen, oster mož, čmeren, molčeč, ki se ni nikdar smejal. A pri tem je bil vselej pravičen in nepristransk, kadar je hvalil ali grajal. On je bil kakor je pač naneslo, ravno tako dobrohoten in zelo dober, kakor neupogljivo strog. Strašno je bilo, kadar se je mož razjezil, na srečo, da se je to redkokrat zgodilo. Najsrčnejši so tedaj drhteli pred njegovim pogledom. Navzlic temu je bil priljubljen zaradi svoje pravičnosti; ljudje se

ga niso bali, temveč spoštovali so ga. Užival je sploh dobro ime in nikdo ni bil glede časti tako občutljiv, kakor ravno on.

Da bi mu na pristavi gospodaril in dela poslov in dninarjev nadzoroval, je Jacques Mellier imel pri sebi nekega Pierrea Rouvenata. Bil mu to ni podložnik, temveč zaupen prijatelj, skoro bi rekli, drugi brat.

Pierre Rouvenat je bil nekaj let mlajši od svojega gospodarja, ki mu je bil prijateljski udan. Rodil se je bil na pristavi, starši so mu počivali na pokopališču v Frémicqurtu, in ker ni bil nikdar častihlepen, je ostal na posestvu možu na strani, ki se je ž njim kot otrok igral in čegar trmo in jezo je vselej potrpežljivo prenašal. Njegovo življenje je bilo: delo, udanost, zatajevanje samega sebe. On sam je poznal nazore in skrivne misli Jacquesa Melliera. Le on sam je smel kot njegov najstarši služabnik in prijatelj svojega gospodarja v čem opominjati in se celo njegovi volji ustavljati, če se mu je zdelo potrebno, dasi je bil sicer pripravljen slušati kakor vsak posel.

Jacques Mellier je bil že dvanajst let vdovec, pa je imel edinega otroka, hčer; ona mu je bila nada, veselje in ponos.

Gospodična Lucila Mellierova je nastopila svoje devetnajsto leto. Velika in vitka je bila, ljubka kakor nasmehljaj in vesela.

kakor solnčni žarek v maju; težko bi bil našel v Franche Comté lepše deklice od nje.

Pesnik bi jo bil nedvomno nazval nimfo sableusesko ali vilo seuillonsko.

Izpod njenih krasnih črnih las se je belilo čelo, ki je bilo visoko in nežno zakroženo; pod tem krasnim čelom pa so se svetile dekletu velike črne, a vendar čiste oči, polne sladkih sanj in nepopisne miline. Njena rožna ustica so, smehljajoč se, pokazovala lepe bele zobe. Njena okrogla, pomladansko-sveža, nežno-rdeča lica in nje rahlo zavihani nosek s nepregibnimi nosnicami, vse to je podeljevalo njenemu navadno mislečemu in milemu obrazu neizrečeno krasoto. Njena ušesa so bila čudovito pravilna, ravno tako kakor nje krasni tilnik. Noge so jej bile majhne, lepo ustvarjene, nje ročice, z vitkimi prsti, so se oprijemale njenih laktev, ki so bili taki, kakor da jih je naredil umetnik od rožnatega mramora.

„Podobna je rajni materi, kakor kaplja kaplji,“ so trdili oni, ki so poznali njeno mater. In to je bilo tudi resnično. Po svojem očetu pa je imelo mlado dekle ponos, neodvisen značaj in energično voljo.

Izšolala se je bila v nekem samostanu in se, sedemnajst let stara, povrnila k očetu tako odgojena, kakor je bilo to primerno nemalemu njenemu premoženju.

Jacques Mellier je bil častihlepen za svojo hčerko; celo ne glede na lepoto in ljubeznjivost Lucilino, se je moral nadejati že zaradi njene dote, ki je presegala stotisoč frankov, da jo s časom omoži v kako najboljših družin v deželi.

Toda „Človek obrača, Bog obrne!“ pravi pregovor.

Jacques Mellier je imel okušati vso istinost teh besedij.

V neki noči, ko mu je bilo v spalnici presoparno, vstane s postelje ter odpre v svoji izbi okno, ki je bilo obrneno na vrt.

Ozračje je bilo zelo soparno, a hudo vreme ni grozilo. Niti oblačka nisi videl na nebu, ki je bilo posuto z migljajočimi zvezdami. Od časa do časa se je le nemo zasvetlikalo na obzorju. Bila je sicer jako vroča, pa lepa, soparna in prezorna noč, kakršno pač poznajo v Indiji. Niti listje se ni ganilo, najmanjšega šumenja ni bilo v drevesnih vršičih. Samo murni so se melanholično glasili v visoki travi.

Zdaj začne bítí polnoči z vaškega zvonika. Mellier se še nekoliko nadiše dišečega zraka poletne noči, potem se hoče zopet spustiti na svoje ležišče. A zdajci se mu zazdi, da je opazil senco, ki je lezla pod visečimi vejami ovočnjaka.

Stopi korak nazaj v sobino temoto ter posluša in čaka.

Senca se bliža; zdajci lahko sliši majhni šumot previdnih stopinj in razločno ugleda temno podobo, ki je lezla po drevoredu. Ta podoba se je bližala počasi in previdno kakor da bi se bala, da je kdo ne opazi.

Odprši nalahko mala vrata, stopi v hišo. Jacques Mellier se umakne do zida svoje sobe in si mane oči, kakor bi se hotel osvedočiti, da-li ne spi. Spoznal je bil svojo — hčerko!

Hipec časa se ne premakne, srpo gleda, roki sta mu brez moči, nima nobene določne misli, kakor bi bil okamenel. Potem se pa strese po vsem životu ter jekne: „Kaj je bilo to? . . .“

Ko zid prebledi in mrzel pot mu oblije čelo. Spusti se proti durim svoje sobe. Toda v trenutku, ko jih je hotel odpreti, obstane. Strašna misel mu šine v glavo. Njegov otrok leze okolo ponoči na neprivoljene sestanke, njegov otrok ga vara!

O strašno razkritje za očeta! In on je moral na to misliti, ker kako naj si li sicer tolmači to ponočno hojo Lucilino?

Vrže se na stolico, zakrije si obraz z rokama ter se uda mračnemu razmišljanju.

Ali je bila nesreča, ki se je je bal, že toliko kakor gotova? Kako daleč je pozabila njegova hči svojih dolžnostij? Na kraju tako strašnega propada je hodil nesrečni mu otrok? Pa če je Lucila na nevredni način varala njegovo zaupanje, potem se mora

nahajati sokrivec prav blizu njegove hiše, morda v Frémicourtu. Premišljal je, kdo pač utegne biti ta porednež, ki se je tako smelo pregrešil zoper njegov mir, zoper njegovo čast. Ni mogel najti imena. Izprašavši pa svoje spomine, se domisli, da je v okolici seullonski nekolikokrat videl mladega tujca, ki se je vedel precej skrivnostno ter bil po mestno oblečen.

Domisli se neke nedelje, ko je svojo hčerko spremil v Frémicourt v cerkev; takrat je bil opazil mladega moža, ki je slonel ob stebri, prav tik za njima. Po službi božji je bil srečal tega istega tujca na cerkvenem trgu in celo opazil, kako je z Lucijo menjal pogled, ki je v njem bilo izraženo, da se razumeta. Takrat ni te stvari smatral za važno, pa v tem trenutku mu dohaja zopet na misel kakor razodenje.

Ni bilo dvoma: ta nepoznani mladi mož je bil sokrivec, zapeljivec njegove hčere.

Pri tej misli mu prične vreti kri, jeza se ga polasti in v njegovem srcu se spenja grenko sovraštvo in gorko maščevanje!

Zdaj se tudi spomni, kako je Lucila, ko je nekega dne nepričakovano stopil v izbo, hitro vrgla papir v plamen kamina.

Takrat mu ni vzbujalo to nikakršnega suma, saj je imel do svojega otroka slepo zaupanje. Pa vsi ti prigodki so sedaj tožili,

odpirali mu oči, da je lahko spoznal nedvomno strašno istino.

Njegova hčerka je gotovo dobivala o ljubega pisma in tudi odgovarjala nanje. Katero sredstvo sta pač imela zaljubljenca, da sta pisмено občevala? Pošte pač nista mogli rabiti, ker bi ju bil pismonoša izdal, brez da bi imel slab namen. Tudi mu ni bilo mogoče misliti, da bi bila upotrebljevala kako osebnostna pristavi, ker bi bilo to jako nevarno. Skrivnosti, ki jih ne zaupamo nobeni duši Jacques Mellier si ni mogel misliti, na kakšen način so mogla dohajati pisma Lucili; sklenil pa je takoj, da hoče paziti na to ter da pokliče v tem oziru tudi Rouvenata na pomoč, da le pride do svrhe.

Še premišlja, ali bi ne bilo bolje, da bi Lucilo takoj poiskal ter jo ostro izprašal. Pa pekoče maščevanje ga je že tako prevladalo, da ni mogel več trezno misliti.

„Ne!“ zamrmra zamolklo, „Ona bi mi resnico prikrivala, a jaz hočem vedeti vse!“

Ostale ure noči je preživel kakor v mrzlici in niti mislil ni na to, da bi zopet legel. Prvi jutranji žarek ga najde čujočega, ko je bojeval divji boj v svoji notranjosti.

2.

Nad eno uro je bilo že vse probujeno na pristavi; vsakdanje delo je pričelo.

Jacques Mellier da poklicati Rouvenata, i pride nemudoma.

„Pierre, veš li, kaj se godi?“ povpraša ga ostro. Ta začudeno pogleda. „Kaj hočeš tem reči?“ dé.

Ko pa ugleda blede in od žalosti spreminjeni obraz svojega gospodarja, se mu približa poln strahu. „Kaj li imaš? Kaj li se je prigodilo? Morda ti je slabo?“ — „Ne. Umejem tvojo osuplost, kajti v istini sem se strašil samega sebe, ko sem se prej pogledal v zrcalo. Pierre, to noč sem iztaknil nekaj strašnega.“ — „Za Boga svetega, razloži mi se!“ — „Moja hči zapušča ponoči hišo.“

Rouvenat se zgane.

„Pojdi,“ reče. „To pač ni možno, to se je pač sanjalo.“ — „Nisem spal, bil sem v temle oknu in videl, kako je o polnoči kakor megla lezla domov.“ — „In ti je nisi poprašal, kje je bila?“ — „Ne, kajti vendar nočem, da ve, da sem jo videl. Sicer sem uganil to, kar bi mi bila gotovo zamolčala.“ — „Bi li res mislil . . .“ — „Mislil!“ zavrne Jacques Mellier s posiljenim nasmehljajem. „Jas sem svoje stvari gotov!“ — „Preveč me plašiš.“ — „Tedaj nisi o tem ničesar vedel?“ — „O ničemer nisem vedel. Toda, čuvaj se, Jacques, da se ne motiš in ne prenašliš.“ — „Bog daj, da bi se motil! Pa ti ponavljam, svoje stvari sem gotov!“ — „In kaj li misliš?“ — „Mislim, da je

Lucila pozabila svojih dolžnosti in da je svojega očeta onečastila!“ — „To ni res!“ zavpije Rouvenat razsrdjen. „Taka misel je grda Jacques; obrekuješ svojega otroka!“ — „O, je malopridnica, čuješ li?“ — „Oh, njo dožiti, ki je tako dobra, krotka, popolna! . . . Njo, katero zovejo po vsej okolici previdno revežev in nesrečnikov! O, to je strašno, to je nečuveno! . . .“ — „Ker se tako gorko zanjo potezaš, razjasni mi tedaj, zakaj li zavpušča ponoči skrivaj mojo hišo?“ — „Gledaj Jacques, gotovo je hotela, ne da bi obešal to na veliki zvon, v Frémicourt komu pomagati . . . . Skoro gotovo ubogi vdovi Mateletovi, ki je silno bolna in okrog njenega ležišča mrgolijo in jočejo otroci.“ — „Ne govori mi tako neumno!“ dé gospodar mrzlo. „Sem ji li kdaj branil, ubožčkom pomagati kakor jo je volja? Ves svet ve, da se je po Mellieru dobil zmerom košček kruha za potrebné ljudi. Pred mano naj se nikdo ne skriva, če hoče storiti dobro. Dnevi so dovolgi, da bi Lucila lahko dobro delala v belem dnevu, ne da bi za to uporabljevala noči. Sicer je, kolikor jaz vem, šele včera zvečer poslala košek jedil vdovi Mateletovi. Zastonj se trudiš, da bi jo opral. Jaz nisem hvala Bogu, slep. Povsem drug vzrok ji vabi ponoči iz hiše. Lucila je nevrednica, zapadla je sramoti . . . Je-li nerešljivo izgubljena? Tega ne vem. Pa izvedeti hočem . . .“

Ah, in vendar se bojim vse istine!“ — To izrekši stopi k oknu ter temno pogleda v okolico. „Vse to je moje,“ zamrmra grenko, „mnogi me zavidajo zaradi mojega bogastva; mislijo, da sem srečen, neumneži! Ah, kako bi se veselili, kako bi se smejali, če bi izvedeli, da je moje ime, ime Jacquesa Melliera osramočeno!“

Pierre Rouvenat je stal pred njim pobit, ni se ganil, ni govoril, kakor da je prikovan na zemljo.

Zdajci stopi gospodar k njemu in ga vpraša: „Nisi li tudi ti v bližini moje pristave srečal mladega plavolasega moža, z modrimi očmi, malimi brkami, bled je in precej elegantno opravljen?“ — „Da, sem, nekolikrat.“ — „Ali ga poznaš?“ — „Ne. Mora biti gospod iz mesta.“ — „Ki nekaj časa biva na deželi. Stanuje li v Frémicourtu?“ — „Tega ne vem; ali težko. Meniš torej, da je to mladi mož, ki . . .“ — „On je! Pierre, jaz moram izvedeti njegovo ime, njegovo stanovanje in odkod da prihaja. Ti lahko danes, jutri, osem dni ali ves mesec odrineš s pristave. Uganeš, kaj pričakujem od tebe in tvojega prijateljstva. Ni treba, da ti za- bičujem, da si mi previden. Predvsem pa Lucila ne sme ničesar vedeti o tem, kaj se je govorilo tukaj med nama.“

Uro pozneje zapusti Rouvenat pristavo s potno palico ter jo udari proti Frémicourtu.

Drugi dan se proti petim zvečer povrnil na seuillonsko pristavo.

Jacques ga je pričakoval nestrpljivo.

„Torej?“ ga povpraša, ko sta bila sama in ni nihče pazil na njiju.

„V Frémicourtu nisem ničesar moge izvedeti. Ravnotako nič v Grayonu, v Terroiseu, Lussetu in Renoncourtu, kamor sem se po vrsti bil napotil. V glavnem kraju okrožja, v Saint-Irunu, sem bil vendar srečnejši.“ — „Ah! On biva torej v Saint-Irunu. Pri svojih stariših?“ — „On nima v Saint-Irunu niti starišev niti prijatelja.“ — „Nadaljuj, poslušam.“ — „On stanuje namreč pri Bertauxu, kjer si je vzel v najem sobo za en mesec. Poznam že delj časa krčmarja in sem pri steklenici dobrega vina izvedel to od njega. — Varoval sem se sicer, da ne bi kazal preveč radovednosti, zakaj sicer bi ga bil s tem opozoril in obudil njegovo nezaušnjost. Tako mi je vse povedal, kar sam ve. Mladi mož se zove Leon; svojega družinskega imena ni nikoli imenoval. Nekoliko je bojazljiv, ne govori z nikomur in bote Bertaux še zdaj ni mogel poizvedeti, kaj tega tujca pravzaprav priklepa na ta kraj. Malokrat hodi iz sobe, navadno ostaja v njej, kamor mu nosijo tudi jedi in kjer piše in piše. Plačuje jako natančno svoje račune in torej se zdi, da ni ubog.“

Rouvenat poneha, kakor bi se bal nadaljevati.

„Je-li to vse, kar si izvedel o njem,“ povpraša gospodar.

„Ta mladi mož zamolčuje svoje ime; naravno je, da hoče ostati nepoznan. Vendar nekje se je moral roditi. Odkdaj pač biva v Saint-Irunu?“ Potekla sta dva meseca, odkar se je tam naselil.“ — „In nisi li mogel izvedeti, odkod da prihaja?“ — „Iz . . . iz Rheimsa!“ zajeclja Rouvenat. — „Iz Rheimsa, praviš iz Rheimsa!“ zakriči posestnik obrvi si nagubančivši. „Uganem! Lucila se je mudila v bližini tega mesta, v Firmanyju, pet mesecev pri roditeljih prijateljice iz odgajališča . . . Nisem je hotel pustiti tja, kakor bi bil slutil, kaj pride . . . Ni več dvoma, v Firmanyju ali Rheimsu sta se našla. Pred dvema mesecema se je vrnila Lucila sem na pristavo seuillonsko, dva meseca biva nje zapeljivec v Saint-Irunu. Sledil jej je, tako sta se bila domenila; morda sta celo skupaj prišla sem. In dva meseca je, odkar si pišeta, se shajata, in jaz — nisem o vsem tem slutil ničesar! Sem-li bil slep? Katera hudirjeva zvijača jima je omogočila, da sta me varala? Kako se mi mora v pest smejati ta gizdalin, ta ponočnjak, ta strahopetec, ki se podnevi skriva, ker si ne upa priti na solnčni svit! . . . Za kaj me pač imata?“ nadaljuje z zamolklim glasom,

„morda za kakega onih očetov, ki se i njih delamo norca, ki jih zasmehujemo, k jih zaničujemo?! . . . Ah! Jaz jima hočen dokazati ravno nasprotno! . . . Onadva s torej poznata že dva meseca. Moj Bog, mo Bog, zakaj sem bil privolil ono nesrečno potovanje! Bil sem takrat slab, a zato s zdaj pokorim — ah, in kako kruto, kako kruto se pokorim!“

Nekaj časa pomolči in gleda srpo, stisnivš ustnici. Potem povpraša: „Nu, Pierre, ver jameš sedaj, da sem nesrečen?“

Služabnik ne odgovori ničesar; pa Mel lier je videl, da sta mu zabliščali debeli solzi v očesu. Ker Rouvenat ni hotel dolžiti svoje mlade gospodinje, je rajši molčal. Morda jo je smatral le za neprevidno.

„Moj ukaz si dobro izvršil,“ nadaljuje posestnik. „Toda še ne veva vsega. More se li zmerom zanašati nate?“ — „Jacques, poznaš mojo zvestobo in udanost.“ — „Gotovo, stari mi prijatelj, gotovo, in ne dvomin o tebi. Vem, kakšno srce ti bije v prsih. Moja žalost je tvoja žalost, in gotov sem, da se ne bodeš obotavljal niti za trenotek, če pojde za to, da mi rešiš čast, ali da se maščuješ zame!“ — „Govori, Jacques, kaj li zahtevaš od Pierra Rouvenata?“ — „Čuj: Lucila in mladi neznanec v Saint-Irunu si pišeta, onadva se shajata; o tem mi ni več dvoma, ker sem videl s svojimi očmi, kako . . .“

Moram dobiti v roko eno teh pisem“. — „To bode težko.“ — „Nič ne de. Od te ure strogo opazujeva oba, karkoli se godi okoli pristave. Živa duša se od zunaj ne sme bližati Lucili, da ne bi midva izvedela o tem. Ti pazi na sleherno njeno pot; jaz pa se postavim sem-le ter čuvam notranjost. Si-li me umel, Pierre?“ — „Da.“ — „O, nič naj ne izčrpa moje potrpežljivosti. Izvedeti hočem, kar moram izvedeti. Naj rabita katerokoli zvijačo, midva jo morava iztakniti! Več me ne bodeta slepila. Iščem resnico, strašno resnico — in najdem jo! . . .“

Izrekšemu te besede se čudno zasveti oko. „Če moja hči ni bolje čuvala časti svojega očeta, nego lastno srce,“ nadaljuje s hripavim glasom, „potem jo hočem piti — sramoto — kapljico za kapljico . . .“ „Jacques, Jacques, ne obsojaj vendar še svoje hčere,“ zavpije Rouvenat brezupno. — „Dà, piti hočem sramoto svojo in njeno tudi . . .“ — „Zaklinjam te, Jacques, ne govori tako, zakaj ti me plašiš.“ — „O, ti jo še zmerom zagovarjaš!“ — „Dà, ker si ne morem misliti, da bi se bila tvoja hči pregrešila tako, akopram je morda neprevidno ravnala.“ — „Ah, le prehitro izvediva, kdo od naju ima prav. Dotlej pa ne bode trenutka miru, ne bode ure spanja več Jacquesu Mellieru. Že dva dni mi je tako, kakor bi hodil po žarečem oglju. Nekoliko-

krat, ko sem pogledal svojo hčer, bi se bil skoro izdal, zakaj bilo mi je, kakor bi se ne mogel več premagovati; vendar sem bil dovolj močan, da sem se krotil. Dà, počakati hočem, počakati hočem potrpežljivo... O Pierre, Pierre, Bog daj, da imaš prav — dobro bi to bilo zanjo, zame in zanj... O, on... on!... No, bodeva videla!“

In Mellierovi ustnici so se krčevito stisnili in le divji mu pogled je jasno pričal, kaj je mislil.

3.

Tretja ura popoldne je. Solnce sije na brezoblačnem nebu ter oblija dolino s svetlobo in z gorkoto. Čas je košnje. Delavci, odpočivši si, se podajajo zopet na delo.

Jacques Mellier hodi po sobi gorindol ter se ves trese. Z odprtega okna je lahko opazoval na tratah govedo, ki je bilo vpreženo pred težke vozove; kose, ki so se lesketale v solncu; žanjice, ki so z dolgimi grabljami raztresale sveže seno.

Toda za to, kar ga je sicer veselilo, se zdaj ni brigal. Njegovo obličje je bilo temno, kakor so bile temne njegove misli. Kljub sklepu, da se hoče kazati mirnega, obhaja ga vendar močna tesnoba in potrpljenje mu gineva. Zdajci se mu zablisne oko, nervozno drhtenje ga prešine, jeza v njem vzkipi ter jame stiskati pesti.

„O, malopridneža, malopridneža?“ sikne med sklenjenimi zobmi.

A zdajci se zgane . . . začul je bil stopinje.

Hiti k vratom in jih odpre. Pierre Rounevat stopi v izbo. Posestnik ga zvedavo pogleda.

Na tvoje povelje sem igral vlogo ogleduha⁴, dé stari služabnik. Skrtil sem se za grmovje ter videl mladega moža, ko je prihajal.“ — „Govori vendar tiše!“ veli posestnik z zamolklim glasom. — „Približal se je zidu, ki ograja naše posestvo, vzal iz zida rahel kamen ter ga potem zopet postavil na prejšnje mesto. Stopil sem izza grmovja ter se približal zidu. Lahko sem našel oni rahli kamen, privzdignil ga ter dobil za njim — pismo!“ — „Vendar!“ reče posestnik z glasom, ki mu je trepetal od jeze. „V istini, duhovito sredstvo, da sta si lahko pisala za očetovim hrbtom, nevredna moja hči in strahopetni njen zapeljivec! Daj sem!“

Pierre počasi privleče pismo iz žepa ter ga da posestniku.

Listek je bil v zavitku, ki ni imel nikakršnega napisa.

Jacques Mellier zapre okno, pogleda, ali so vrata dobro zaprta, raztrga potem zavitek, vzame pismo ter hlastno bere sledeče vrstice:

„Ljuba Lucila!

Štirje dnevi, ne da bi te videl, se mi dozdevajo štirje veki. Kako bi li še mogel prebiti vse leto, ločen od tebe? Drhtim, ko se spomnim svojega potovanja, in vendar je potrebno za najino srečo, da odpotujem!

Pridi ta večer ob deseti uri, ko vse spava na pristavi. Pridi, ljubica, ker jaz te moram videti, moram te stisniti na svoje srce. Potrebujem tvojega pogleda, da dobim poguma in treba mi je poljuba tvojih ust za obupajoče srce!

Pričakujem te na stezi in, kakor vselej, ne bodeva imela drugih svedokov svoje sreče, kakor zvezdice na nebu in vrbove veje, ki se kopljejo v vodi.

Leon“.

Posestniku, ki je čital te vrstice, se nagubanči čelo in oko se mu zasveti. Njegove obrazne poteze in bele ustnice so svedočile, da je silno razljučen. „Malopridneža, malopridneža!“ zakriči s hripavim glasom. „Na, tu čitaj, čitaj,“ nadaljuje, ponudivši Rouvenatu pismo. „Potrebujem li še kakega drugega dokaza? Te vrstice, ki jih je pisal malopridnež, svedočijo mojo sramoto. Nesrečnica je svojo in mojo srečo poteptala v blato! — Pa kdo li je ta strahopetec, ki se skriva in le ponoči okoli hodi liki bandit? Gorje njemu, gorje njima! . . .“

Pierre Rouvenat prebledi kakor gospodar sam.

„Kaj hočeš storiti?“ ga vpraša. — „Ne vem,“ odgovori Mellier z divjim glasom. — „Zaklinjam te, Jacques, premisli!“ — „Saj to ravno delam. Premišljevam prihodnjost.“ — „V jezi ne premišljevamo? Čuvaj se, Jacques. Tesno mi bije okoli srca zaradi tebe! Vidim, da nameravaš kaj strašnega.“ — „Dà, maščeval se bodem.“ — „Jacques, zlo morda ni tako veliko, kakor ti meniš. Morda je še čas . . .“ — „Jaz sem onečastjen, pravim ti! Moja hči je padla, globoko padla, onadeževana in nevredna stvar je, pokažena po tem razuzdancu, po tem malopridniku! Lucila Mellier je izgubljeno bitje!“

Rouvenat zastoče ter povesi glavo.

„Kje je v tem trenutku?“ vpraša posestnik po malem, tožnem premolku. — „V svoji sobi.“ — „Dobro.“

Mellier vzame pismo, vtakne ga v drug zavitek, ter ga poda Rouvenatu. „Nesi stvar na mesto, kjer si jo našel,“ ukaže mu na kratko.

Pierre Rouvenat stopi dva koraka nazaj ter začudeno pogleda posestnika.

„Kaj pa pravzaprav misliš?“ boječe zakriči. — „To le mene briga!“ — „Dobro. A jaz uganem namero tvojo. Ti jima hočeš nastaviti past. Čemu li? Jacques, ni vredno, da to delaš!“ — „Ne potrebujem nikakih opomb!“ zavrne ga posestnik ter udari z nogo močno ob tla.

„Nisem razpoložen, da bi poslušal pri-
digo!“ — „Jacques, v imenu tvoje soproge
ki si jo tako zelo ljubil, zaklinjam te: po-
slušaj me! Pokliči svojo hčer, govori ž njo
izprašaj jo!“ — „Ne! Pusti me ter stori
kar sem ti ukazal. Hočem, da se Lucila to
noč snide s svojim ljubljencem, kakor ji ta
naroča!“

Pierre Rouvenat ume, da bi se sedaj
zaman trudil ukrotiti jezo svojega gospo-
darja. Pa, dasi sedaj umolkne, sklene ven-
dar, da hoče kasneje, če bode treba, varo-
vati mlado svojo gospodinjo, ki jo spoštuje
in jej je brezmejno vdan. Iznova pobes-
glavo ter zapusti sobo.

Pokoren povelju, ki ga je dobil, položi
pismo na njegovo mesto za rahli kamen.
Potem se napoti zopet k pristavskim poslom
in dninarjem na travnik.

Uro pozneje je bila Lucila na znanem
kraju pri zidu ter je tam našla pismo. Hitro
ga poskrije v svoj nederc in se boječe
ozira naokrog. Vsa mirna, da ni nikogar vi-
dela, se povrne z dragim jej listkom v svojo
sobo, da ga tam nemotena prečita.

Uboga deklica se ni tresla brez vzroka.
Ker si je bila v svesti krivice, ni mogla
najti nikjer miru in bala se je vedno, da
bi njena skrivnost ne prišla na dan, bodisi
po rdečici, ki jo je tako lahko oblivala,
bodisi po lastnem očesu, ki ni moglo več

gledati očeta brez vsega strahu. Tudi je bila opazila, da je Jacques Mellier nekaj dni sem postal še čemernejši, nego je bil po navadi. Ni je več nagovarjal, in zdelo se jej je, kakor da se izogiba prilike, da bi ž njo bil sam.

„Moj Bog, je-li možno, da morda kaj slutiti?“ se povpraša preplašena. Že ta misel samanasebi je bila zanjo grozna muka. Pa ves ta strah, vso to negotovost in vse slutnje je prenašala stanovitno. Saj je trpela le za njega, ki ga ljubi iz vsega srca, z ono gorečo ljubeznijo, ki prenese vsako žrtev!

On je bil tako mlad in tako lep! Da-li je bil bogat? Tega ni vedela. Pa blago mu je bilo srce, bil je jako ponosen ter je gojil navdušene sanje in načrte za bodočnost, take, kakršne more imeti le pesnik. Skratka: imel je vse, kar more vnemati domišljijo mlade rahločutne deklice! — Videla sta se v prvo ob priliki cerkvenega opravila. Že prvi pogled je bil vzbudil njuno medsebojno simpatijo. On je bil bled in žalosten; zdelo se je, da trpi, bil je nesrečen . . . Simpatiji je sledilo zanimanje. Pravil jej je, kar je vedel o svoji minulosti: živel je žalostno, samotno življenje, brez ljubezni, brez varstva, brez blažene materinske nežnosrčnosti! . . .

Lucila se je prizadevala, da bi ga tolažila ter mu je dejala, naj se nadeja boljših

časov. A storila mu je še več: darovala mu je svoje srce, nepokvarjeno, to miločutno srce! Pač ni slutila, kako brezdno je prežalo kraj cvetličnatega brega!

Sladkost prve ljubezni provzroča ne tako omamo, katera nas razvema in opijani. Po šestih mesecih se še ni bila razgubila Lucilina radost. V svoji naivni in plemeniti udanosti do njega še ni umela pri čem da je. Ljubila ga je slepo, ne da bi mislila, kaj bode, in kakor mu je dala svoje srce, tako bi mu bila dala tudi življenje! Spomlad je cvetela njeni ljubezni, pomislila ni na jesen!

Njena edina dosedanja žalost je bila ta da je pred očetom morala skrivati svoje ljubezen.

„To je potrebno, v interesu najine ljubezni!“ jej je dejal Leon. Ko je zagovarjal njeno ljubezen, se mu je zdelo, da zagovarja njeno življenje; ona pa je molčala.

„Ti ljubi Leon!“ reče Lucila prebravši Leonovo pismo. „Namenil se je, da odpotuje. — Ah, mora pač tako biti — dnevginejo, čas hiti . . . O, posreči se mu, srce mi to pravi. Ni-li že zadosti trpel? Ljubi Bog, ki čuva nad vsemi stvarmi, tudi njega ne zapusti. Boji se ločitve. Ah, saj jaz se tudi nič manj ne bojim in žalostim radi tega, kakor on! Pa mora biti tako, sreča pač zahteva nekaterih žrtev. To noč se sni-

dem ž njim. Saj je vendar zadnjikrat. Dosti se osmeljujem . . . kajti, če bi me kdo videl, spoznal . . . Že misel na to me stresa! Pa da me Leon še enkrat ne vidi, ne imel bi poguma odpotovati. On me kliče, hočem mu prinesiti, kar zahteva: pogum in upanje.“

To rekši prižge luč ter sežge pismo — žal, da je ta njena previdnost bila prepozna! Njene oči se napolnijo s solzami. Hitro jih obriše ter stopi navzdol v pritličje, da tam zaukaže za večerjo in opravi sploh svoja mala dela. Rouvenat pride s travnika domov, za njim se je vozil polni voz sena. Ljubezljivo pozdravi mlado deklico. A njegov žalosten pogled se zdi dekletu čuden.

„Ljubi moj Pierre, kaj pa imate?“ poppraša ga. „Nekam žalostni ste mi.“ — „Res je, gospodična, težko mi je pri srcu.“ — „Morda pri delu ni kaj v redu? Meni se vendar zdi, da se seno lepo in hitro suši, ko solnce že nekaj časa tako pripeka.“ — „Dà, res je, solnce samo na sebi opravi tri četrtine dela. Pa ni to, kar me žalosti . . .“ — „I kaj vas pa teži? Mi-li ne morete povedati?“ dobrikuje se deklica.

Stari služabnik se zgane. Dva koraka naredi proti njej in že ima besede na jeziku: „Ne zapuščajte danes zvečer svoje sobe!“ Pa, ker se naenkrat prikaže Jacques Mellier, so mu bila zaprta nagloma usta.

Zatorej le milo in proseče pogleda dekli
ter potem zapusti sobo, globoko vzdihniv

„Ubogi Pierre“, misli si Lucila. „
vestno ga kaj žali. Gotovo je bil oče zo
slabe volje“.

4.

Ob polosmi uri pride na seuillonsko p
stavo velik, močan mož. Imel je klobuk
glavi, z železom okovane črevlje na noga
a črez modro platnasto bluzo je nosil lovs
puško.

Kakor vsi kmetje v tem letnem čas
je bil ogorelega obraza, pa navzlic temu,
mu obraz ni bil gladek, vendar mu ni b
nesimpatičen. Mož je moral biti pri št
desetih letih. Njegovo široko čelo, njego
goste obrvi, ki so se stekale nad nos
kostjo, in nekaj ponosnega in pogumne
v njegovem pogledu, vse to je kazalo,
je mož energičen in žilav.

Pod to poldivjo robato zunanostjo
pa živel gorko srce, polno junaštva
sposobno slepe udanosti, ki se je lahl
vzpela do žrtve samega sebe.

Ta mož se je zval Jean Renaud; v vse
okraju Saint-Irnskem pa so ga bolj pozna
z imenom: „Volčji ubijalec.“

Vstopivši v sobo, sname klobuk z glav
ter pozdravi Lucilo. Mlada deklica je rav

pogrinjala dolgo hrastovo mizo, kajti delavci so morali vsak hip priti domov s travnikov.

„Ah, vi ste, Jean Renaud!“ dé. „Veselimo se jako, da vas vidim. Že nad osem dni vas ni bilo k nam in jaz hranim že dolgo zavitek reči, ki sem jih namenila vaši ženi Geneviévi.“

„Vi ste vedno jako dobrotni, gospodična. Istina je, že teden dni me ni bilo sem. Moral sem svojo puško obesiti na klin ter jemati v roko koso. Ko je trava zrela za košnjo in je vreme lepo, mora vsak na travnik. Včeraj zvečer so mi naznanili, da so videli velikansko volkuljo z dvema mladičema v bližini gozda seureskega; le iz tega vzroka nisem danes na delu. Navsezgodaj sem že šel od doma, pa sem zaman prehodil seureske in antemontske gozde.“

„Morate biti jako utrujeni.“

„O, meni ne škoduje taka pot prav nič, navajen sem je,“ deje nasmehoma.

„Pa saj se vsi potite, moj dragi Jean Renaud.“

„Res; a je tudi presneta vročina!“

„Tu je stol, sedite; dam vam kozarec dobrega vina.“

„To se da slišati!“

„Nisem vas še vprašala po Geneviévi; kako je njej?“

„Tako dobro, kakor je to možno p
njenem stanju. Saj veste, da čakamo „V
selega dogodka“.

„Dà, res,“ dé mlada deklica zardev

„Volčji ubijalec“ v tem sede ter p
stavi puško med noge. Lucila dene na miz
pred njega steklenico vina, kozarec, kruh
in kos mrzle pečenke.

„Na vaše zdravje, gospica!“ zakli
Renaud navdušeno ter izprazni natočeni ko
zarec z vidno slastjo. — „V nedeljo, če b
mogoče, obiščem Genevièvo,“ reče mlad
deklica. — „Kako se bo tega veselila! N
kogar nima tako rada, kakor vas, gospica
Moja žena je ravnò taka, kakor jaz, hvaležn
je in ne pozabi nikdar, če jej kdo stori ka
dobrega. Ko sem se pred kakimi petim
letimi vračal od vojakov — bil sem namre
pri vojakih dlje časa nego je bila moja dol
nost — našel sem svojo Genevièvo še —
samico.

Midva sva se ljubila v prejšnjih časi
nu, in stare misli so se nama povrnile o
mojem povratku. Pa bila sva oba uboga i
manjkalo je nama par sto frankov, da bi s
poročila ter začela malo gospodarstvo. V
pač nič ne veste, o tem, gospica? Nu, va
oče je izvedel o tem, in nekega dne, ko m
sreča v Frémicourtu, me seboj privede sem
„Ti bi rad poročil Genevièvo?“ reče osorn
po svoji navadi. „Pa manjka ti denarja

Geneviève je pridna in poštena žanska; njen oče je zvesto služil mojemu očetu. Ti si tudi pošten dečko. Zato bodeš imel svojo Genevieve!“ To rekši, ide v svojo izbo in se povrne z veliko mošnjo, polno denarja. V njej je bilo tisoč frankov. „Tu vzemi,“ dé „in poročita se.“ — Komaj sem verjel svojim očem in ušesom ter gledal sem ga osupel. Potem sem pričel jokati, drugače nisem mogel! Ko bi bil imel pogum, bi ga bil objel ter imenoval svojega očeta! Hotel sem mu dati menjico pa je ni hotel. Rekel je, da ima zaupanje vame, pa da mu lahko sčasoma vrnem znesek, kakor mi bodo dovoljevale razmere. Štirinajst dni pozneje je bila Genevieve moja ženka in mogel sem kupiti hišico, v kateri stanujem sedaj v Civryju, plačavši za njo več ko polovico kupa. Danes je cela hiša moja, vse je plačano, le onih tisoč frankov dolgujem gospodu Mellieru, ki se pa, kakor se zdi, ne spominja več na to, da mi je posodil nekdanj. — To pa ni še vse, kar je vaš oče storil zame, gospodična. Nekega dne — bil sem takrat osemnajst let star — sem neprevidoma hotel črez zmrzli mlinski potok v Frémicourtu. Že sem bil sredi potoka, ko se tanki led udere pod mojima nogama in jaz se potopim. Nekdo iz mlina, to videč, prične vpiti na pomoč! Vaš oče, ki je bil v bližini, prihiti blizu, razširi luknjo v ledu, potopi se,

poprime me ter me seboj povleče kvišku. Kako pa priti iz ledu? Povsod, kamor se je uprl, da bi se oba vzdignila, udrlo se je pod njegovo težo. Trikrat sem zdrknil in njegovih trudnih, od mraza trdih rok, a trikrat me je tudi zopet prijel. Nazadnje pride več ljudi z dolgo vrvjo, na koncu katere naredijo zanjko. To vržejo vašemu očetu, ki mi jo utrdi okoli trupla, in sedaj me izvlečejo. Uro pozneje zopet sem prišel k sebi, ter slišal, kaj se je bilo zgodilo. Mislili so na čudež ob moji rešitvi. In čudodelnik je bil Jacques Mellier! Vašemu očetu imam za hvaliti življenje!“

„O vsem tem nisem nič vedela, moji ljubi Jean Renaud,“ dé Lucila ganjena. — Sedaj si lahko mislite, kako spoštujem gospoda Melliera. Nikdar se ne ugane, kako hvaležnost mu hrani to moje srce! Vam pa lahko rečem, gospodična: Zanj bi se da razrezati na koščke!“ — „On je gotovo tega preverjen, Jean.“ — „In njemu imam tudi zahvaliti, da smem skozi celo leto nositi puško, tako da lahko poletu in pozimi lovim volke.“ — „In ali ubijete dosti te zverjadi?“ — „To leto sem ubil le enega volka; trinajstega v treh letih. Računam pa na to, da ubijem pred novim letom gotovo še dva ali tri. Jeseni, kadar je megla, in meseca decembra in januarja ob velikem mrazu postajajo volkovi vedno drzni ter

zapuščajo gozdove. A če se ti, ki sem jih danes zasledoval, drznejšo na dan, izvestno mi ne uidejo, to vam povem.“ — „Pijte vendar, pijte! Imate steklenico skoro še polno.“ — „Ker govoreč pozabimo piti, gospica. Gotovo vas zadržujem?“ — „Ne, tega ne, vrli Jean. Še rada vas poslušam!“ — „Kako dobri ste! Vidite, gospica, vi imate v mojem srcu prostorček poleg svojega očeta. Ti moj ljubi Bog! Če katera gospica zasluži srečo, jo izvestno zaslužite vi!“

Mlada deklica vzdihne.

„Nu, žejen sem bil!“ reče „volčji ubijalec“ veselo. „Izpraznil sem steklenico in sem zdaj zopet močan, kakor cel bataljon!“

Vstane.

„Ali že greste?“ Vpraša Lucila. —

„Da, gospodična. Sicer zamudim.“ — „Počakajte še trenotek. Grem po obljubljeni vam zavitek, ki ga lahko vzamete kar s seboj.“

— „O, ne trudite se, gospica! Lahko pridem ponj jutri ali v nedeljo.“ — Sedaj ne greste takoj v Civry?“ — „Ne, moram iti še do

Terroisea, imam tam izvršiti neko naročilo.“ — Tako, pa pridite po zavitek povračevaje se domov.“ — Takrat bode tu na pristavi

pač že vse spalo, kajti na povratku se pomudim v mlinu fremicourtskem. Dal sem tja že pred šestimi dnevi dve vreči pšenice mlet, in ker nimam doma zdaj dosti kruha,

bi mi bilo prav po volji, ko bi še danes dobil moko.“ — „V tem slučaju imate prav, Jean Renaud.“ — „Pustim celo svojo puško tukaj, ker danes težko srečam kakega volka na odprti deželni cesti; vrhutega bi mi bila puška še na potu, če mi mlinar da mojo vrečo moke, ki jo moram potem na hrbtu nesti domov.“ — „To vam bo težko, to, Jean Renaud.“ — „Saj stvar le ni pretežka in jaz imam dobra pleča.“

Rekši obesi puško na komin ter zapusti pristavo, rekši: „Tedaj, da se zopet vidiva, gospica Lucila, in lepa hvala; Genevievei naznanim, da ste mislili nanjo. Z Bogom!“

Solnce je zahajalo. Hlapci in dninarji so se vračali z dela. Večerja je bila zanje pripravljena, sedejo k mizi.

Ob deveti uri zapustijo dninarji, večinomoma v Frémicourtu stanujoči, pristavo. Govedo je bilo preskrbljeno po hlevih. Hlapci so napojili konje ter napolnili jasli za ponoči.

Lucila je bila odšla v svojo izbo; čakala je ure, ko bi vse spalo, da bi mogla neopažena zapustiti hišo ter iti na določeni jej kraj. Mantila od črne svile, ki se je v njo mislila zaviti, je ležala pripravljena na postelji. Ugasnila je bila luč; mislil bi kdo, da je šla spat.

Slišala je, kako so polagoma vse duri zapirali, potem je čula glasove poslov, ki so si voščevali lahko noč.

Ob tričetrt na deset je zavladala globoka tišina na pristavi.

Ura je bila prišla. Lucila je mislila, da vsi spe. Motila se je! Dva moža sta čuvala ter enako njej čakala, njen oče in Pierre Rouvenat!

Deklica se zavije v Mantilo ter se izmuzne iz svoje izbe. Stopi tiho po stopnicah nizdolu, zadržujoč sapo. Na to brž prekorači veliko vežo, odpre neke duri, ki jih pusti odprte; tako pride v preddurje ter kmalu nato k malim stranskim vratom. Tam odmakne previdno zapah, odpre vrata in je na prostem!

Za njo odpre Jacques Mellier vrata svoje izbe ter njej enako tiho stopi po stopnicah nizdolu. Da se pogleda v tem trenutku v zrcalo, bi se bil težko spoznal. Bil je podoben mrliču.

V veliki veži tapa proti kominu ter zagradi eno izmed pušek, ki sta viseli tam. Potem se spusti z nekakim zamolklim tulenjem proti preddurju. A zdajci se pokaže tu pred njim Pierre Rouvenat, na pot mu stopivši.

„Jacques, kam-li greš?“ povpraša ga. — „Pusti me naprej!“ jezi se posestnik. — „Ne, jaz te ne pustim!“ — Pusti me, pra-

vim ti, pojdi mi s pota!* — „Ne.“ — „Ne-sramnež!“ zarjove Mellier, ki sta ga besnost in maščevalnost pripravila ob um. Nato skoči v svojega zvestega služabnika in prijatelja, prime taistega za grlo ter ga z divjo surovostjo sune od sebe.

Rouvenat izgubi ravnotežje; ko pade, se udari z glavo ob mizin ogel, prileti na tla ter obleži v onesvesti.

Ne da bi si bil svest tega, kar je učinil, se Mellier spusti iz hiše, gologlav, jeze se peneč, zaslepel, znorel ter plane proti vrtu! . . .

5.

Lucila se je hitro bližala reki. Mladi neznanec jo je pričakoval na drugem bregu, blizu brvi. V hipu je bila pri njem. Niti besedice ne izpregovori, objame ga in zdajci je bilo srce na srcu. Njiju ustnice se staknejo. To ni bil poljub, nego združitev dveh duš, ki sta ustvarjeni druga za drugo.

Potem jo povleče med topole, kjer se ustavita.

„Ljubica mojega srca!“ zašepeče on. „Ako pomislim, kakim nevarnostim da klu- buješ, hoteč meni darovati srečen in vesel trenotek, tedaj si moram sam sebi grenko očitati; jaz se ne smatram vrednega tvoje ljubezni, ki je vendar moje življenje. In ko berem iz tvojega srca, kako si mi brezmejno

udana, tedaj zardim zbog samopašnosti svoje! Kajne, jaz sem ti pač nenasiten?"

■ „Jaz te ljubim!“ odgovori deklica in ga tesno objame.

„O ti ljubljeni angel!“ nadaljuje on ginjen, „namesto da bi tožila, odpiraš mi z vsako besedo duri k nebesom! Ti dobro poznaš vse moje življenje in njega trpljenje. Nahajal sem se v tmini obupa. Lepa in smehljajoča si se pokazala na obzoru mojega življenja kakor svetla jutranja zarja, in od tega trenutka sem se počutil, kakor bi me obsijal ves lesk in blesk. Bil je čas, ko sem preklinjal svoje revno življenje; preklinjal sem ves svet. Ti si me pa veselo prerodila, in veselil sem se svojega obstanka. Kakor veter, ki prežene oblake, tako si z enim pogledom pregnala tmino iz moje duše. V mojem srcu je bivalo zaničevanje do človeka, morda sovraštvo do njega! — Ti si provzročila, da se je ljubezen rodila v njem. Le misel nate zadošča, da se mi pokaže vse v prelepem svitu. Če me ponoči mamijo sladke sanje, ti si, ljubica, ki mi jih pošiljaš! Vsako veselje, ki sem ga kdaj vžil, ti si mi ga dodelila! — In kaj sem jaz tebi dal za to? Nič. Pač nekaj. Dal sem ti skrbi, žalost, strah . . . .“

„O, Leon, molči vendar! To ni res!“ — Seveda! Predobra, preblaga si, da bi to priznala. Pa glej, ravnokar si zatrepetala,

ker si slišala šum; ptič je udaril s perutima v vejah . . . Jaz sem mož, in ti, šibka ženska, mi moraš dajati poguma. Ne, ne, jaz nisem mogel še nič storiti zate . . .“ — „In ali ni to nič, da si me ljubil in me še zmerom ljubiš?“ — „O dà, dà, jaz te ljubim! In dokler bije moje srce, bodeš sama vladala v njem! Pa ljubiti te samo, to še ne zadošča. Dolžnost mi je, da ti zagotovim mir, da storim, da se bode na tvojih ustnicah zopet zibalo nekdanje ljubko smehljanje, da storim, da se ti povrne na čelu ponos! Ljuba Lucila, ti nisi srečna, jaz vem, da te zmerom teži . . .“ — „Ah, pojdi, pojdi, ljubi moj, saj nisem toliko nesrečna, kakor si misliš. Moje zaupanje vate je tako popolno, tako brezmejno, da mi je mogoče, vse prenašati; in moja ljubezen je tolika, da mi daje tak pogum, ki se ne da upogniti ali streti. Če bi nama bilo lahko, srečo priboriti si, izvestno bi se tako ne čislala. Zakrivati ti pa vendar ne morem, da sem, kar je nekaj časa, nemirna. Moj oče ne govori več z mano, njegov pogled je tako oster; vse se kuha v njem, otožen je in meni se zdi, da je kaj iztaknil . . .“ — „O, saj tako je moralo priti! To je bilo, česar sem se bal. In še zmerom se mu ne smem prikazati! Najprej moram zmagati usodo, ki me preganja.“ — „Leon, položaj je ozbiljen, minute so drage, vsak trenotek je vreden

dneva, treba je hitro delati, energično delati. Moje misli romajo s tabo, s tabo bodo, in česar bi morda za-se nikdar ne storil, to storiš za-me . . .“ — „Prav imaš. Dovolj je slabosti. Dolgo že sem se obotavljal. Tudi ti ne bodeš smela več dolgo hinavščiti; saj se laž protivi blagi tvoji naravi.“

„O Leon, ne očitaj si ničesar; kar storim, to storim za najino ljubezen. Kar sem storila, to bi, čutim, zopet storila. Ali si se odločil zatrdno, da odpotuješ jutri?“ — „Da, moja draga, in ravno zato sem hotel še enkrat govoriti s tabo, še enkrat te videti.“ — „Leon, več nego skrivnost tvojega rojstva je to, kar želiš odkriti; najina sreča je, ki jo misliš doseči! Ne zboj se ničesar, tudi ne nevarnosti, da najina razmera pride na dan! . . . Misel name naj ti daje potrebne moči!“ — Videl sem te zopet, čutil sem, kako je bilo tvoje srce na mojem, zdaj sem močan, pogumen.“ — „Odpotuj torej, dragi mi Leon, moj — m o ž, odpotuj ter povrni se kmalu k svoji ubogi Lucili s poročilom najine sreče!“ — „Poju-tranjem bom v Parizu.“ — „V Parizu!“ se začudi mlada deklica. „Zakaj v Parizu?“ — „Ker se skrivnost sedaj nahaja v Parizu.“ — „Kako! Ona stara ženica, ki te je odgojila; je-li zapustila vas?“ — „Ne,“ odgovori on žalostno. „Mrtva je.“ — „Mrtva!“ jekne Lucila. — „Da, in jaz ne vem, če se

mi bode dosedanja renta še nadalje izplačevala.“ — „O moj Bog, o moj Bog!“ zamomlja mlada deklica. — „Pa pomiri se moja draga, pomiri se vendar! Četudi ni smrt stare Marijane, ki je skrbela zame otroka, in ki mi je tako dolgo časa bila edina, ki me je rada imela, provzročila veliko žalost, vendar ta tožni dogodek mi kolikortoliko pomore do tega, da se izpolni moj namen.“ — „Pa saj Marijana ne more več govoriti. In midva sva vendar stavila vse svoje upanje vanjo. Tvoja skrivnost je šla zdaj ž njo v grob!“ — „To je res; pa predno je umrla, razsvetlil jo je ljubi Bog. Stara Marijana ni nesla vse skrivnosti s seboj v grob.“ — „Kaj li hočeš s tem reči?“ — Pred kakimi štirinajstimi dnevi, menda ko je čutila, da umre, je Marijana spisala pismo z mojim naslovom ter ga oddala sosedinji z opombo, da mi ga izroči po njeni smrti. In to pismo sem, Lucila, včeraj prejel zajedno z nekim drugim listom, ki mi v njem občinski tajnik opisuje bolezen in smrt moje rednice. V svojem pismu mi je Marijana naznanila ime in naslov nekega beležnika v Parizu, ki ji je pošiljal vsake četrta leta skupne najine dohodke. Vedeti to, je vendar že nekaj. Pa oni beležnik je očitvidno le posredovalec. Marijana mi tega ni zakrila. Za njim se skriva direkten zastopnik moje rodbine. V pismu berem ime, veliko ime, ki

imaš predaj grofovski naslov... Prosim te, dovoli mi, da ga še zamolčim — tako velik je moj strah, da še ne bi varal ter ne bi ti po nepotrebnem dal prelepega upanja. Do gospoda s tem velikim imenom se mi je zdaj obrniti, njega moram videti, tako mi je svetovala rajnica. Kmalu mu bodem stal nasproti. Ah! čutim, da ima ta bogati, mogočni, mož mojo usodo v rokah. On ve. On tudi ve, kaj bi jaz lahko bil in kaj bodem. Kaj-li hočem še? Hočem, kar mi gre. Hočem ime, ki mi gre, bodi-si to kakršnokoli. Kaj-li je na tem, če je tudi priprosto? Kaj je na tem, čo sem tudi ubog? Pa neko ime moram imeti, ako hočem stopiti pred tvojega očeta, in zato ga hočem iskati in tudi najti, naj me stane, karkoli hoče! — Mojo zibel so zagrnili z zastorom skrivnosti in zmerom so me obkroževali s temoto in z zagonetkami. Vzrastel sem kakor drevo sredi puščave, in do tistega dne, dokler tebe nisem našel, romal sem okoli s povešeno glavo, kakor pariya. Leži li prokletstvo na mojem rojstvu? Pa če se ga drži tudi hudodelstvo; — naj li se nedolžnik ves svoj živ dan pokori za pregrešek, ki ga ni zakrivil sam? Jaz vendar nisem predrzen! Ne zahtevam drugega, kakor da se povrnem z imenom, da lahko svojo ljubezen do tebe svetu na glas in ponosno priznam!“

„Leon,“ reče Lucila s svojim mehkim, ginjenim glasom. Kakršenkoli vzrok naj so imeli, da so ti prikrili natančnejše okoliščine tvojega rojstva: ta vzrok se mora umakniti tam, kjer se ne gre za srečo, ampak tudi za življenje dveh bitij. Tako sem polna vere in nade. Do tvojega povratka bom štela ure. O, da bi mi le v kratkem poslal veselo novico! Naj se zgodi pa že karkoli hoče, Leon, ali dosežeš svoj namen ali ne, piši mi vsekako iz Pariza, pa takrat odprto. Sklenila sem: skrivaj se več ne shajajva. Prejalislej mora vendar moj oče izvedeti o tem. Na kolena se hočem vreči pred njega in upognjena pod njega ostrim pogledom hočem mu povedati vse, prav vse! Vem, da bode njegova žalost večja od jeze; pa ker se gre tukaj za najino srečo, izvestno najdem prave besede, da jo bom zagovarjala in da dobim njegovo odpuščanje!... In zdaj, dragi, ločiva se; moram vrniti se domov in klečeč hočem Boga prositi, da blagoslovi tvoje potovanje.

On jo potegne k sebi in objame; tesno objeta ostaneta nekaj časa.

„O!“ zašepeče on v neopisnem blaženstvu. Ti si dih, ki me poživlja, ti si svit, ki obseva mojo dušo! Še en poljub — bodi moj talisman.“

Ona se mu izvije iz rok ter naredi par korakov. Potem se še onkrat povrne, objame njegov vrat in zbeži.

Mladenič tudi zapusti goščavo. Po dvajsetih korakih pa obstane.

Lucila je koračila čez rečno brv. On jej je sledil z očmi, dokler se ni izgubila med ovočna drevesa pristavina. Potem koraka preko travnikov na cesto saint-irunsko, ki se liki drevored razteza do fremicourtske vasi, v koje dospeš čez kamenit most, ki stoji kakih dvesto korakov pred vasjo.

Nakrat obstane, ker zdi se mu, kakor da se kakih petdeset korakov pred njim tik ceste vzdiguje senca nekega človeka.

Srce mu jame silno biti. „Kaj meni se zdi, da me je strah?“ reče sam sebi. „To, kar imam za človeka, izvestno je kak grm.“ To rekši gre dalje, hitreje nego prej.

Ko je prav blizu temne mase, ki jo je imel za grm, zadoni strel v nočno tišino.

Istočasno mladenič hripavo zaječi in se z obema rokama prime za prsi. Opoteka se na stran, kakor bi se hotel nečesa oprijeti in pade potem težko kraj ceste na tla. Ni se več ganil! . . .

6.

Lucila ni še bila stopila v hišo. Slišala je strel. Zamrazi jo po vsem životu in mrzel pot jej oblije čelo. In ona vendar ni mogla vedeti, da velja ta strel njenemu ljubimcu!

Pierre Rouvenat je bil prišel polagoma zopet k zavesti in, zaslišavši strel, vstane.

Nesrečnež se prime z obema rokama za glavo ter zastoče. Tedaj se je nesreča, ki jo hotel zabraniti, vendarle zgodila! Zaman se je torej trudil, da pomiri svojega, jeze se pa nečega gospodarja — strašni čin je bil storjen! . . .

„Prepozno! prepozno!“ zastoče, vije si roki. „O Jacques! Jacques Mellier je postal morilec!“

Zdajci zasliši korake v preddurju.

„To je Lucila,“ si misli, „Jacques Mellier še ne more biti tukaj.“

Mlada deklica vstopi. Imel je le še čas da se poskrije za vrata. Slišal je, kako je zaprla tiho vrata in kako je zapah mal zaškripal, ki ga je Lucila zopet zarinila. Za jedno stopi deklica v preddurje ter gre kakor senca mimo njega. Bilo je, kakor bi se njenožica jedva dotikala tal. Obrne se k stopnicam ter hiti po njih, a tako tiho, da Pierre niti ne sliši, da bi škripale lesene stopnjice.

Lucila, prišedši zopet v svojo izbo, poklekne ter prične moliti.

Dobro preračunavši, da mora gospoda kmalu priti domov, odrine Pierre Rouvenat zapah malih duri ter čaka sredi preddurja.

Deset ali dvanajst minut preide. Na zadnje se zaslišijo koraki posestnika, hlastno hitečega po suhem potu. Kmalu ga ugleda Rouvenat na vrtu. Potem zapusti iznova koridor in se skrije zopet v kot velike veže.

Mellier vstopi. Nervozno je drhtel, od nog do glave. Dasi je hlastno tekel, mu je bilo lice vendar smrtnobledo kakor prej. Zdelo se je, kakor da je ves premrt. In vendar mu je tekel pot curkoma po licih in po prsih. Lasje, ki so se bili oprijeli njegovih senc, so bili mokri, kakor da jih je premočil dež. Bil je brez sape, hripav in jedva se je držal pokoncu.

Naslonivši svojo puško na zid, hiti gor v svojo sobo.

Rouvenat steče za njim. Ni več mislil na to, kako je gospodar malo prej ravnal z njim.

„Jacques, nesrečnik, kaj si storil?“ reče zatvorivši duri za seboj. Mellier ga zmedeno pogleda.

„Kaj . . . . kaj je?“ zakriči, „kaj sem storil? Ali vem?“ — „Jacques, je-li morda odvrnil dobri Bog strel od žrtve?“

Posestniku se oči čudno zasvetijo.

„Ne,“ zamrmra. „Pomeril sem v srce, in . . . on je padel! . . .“ — „Mrtev!“ zakriči Pierre. — „Mrtev!“ ponovi Mellier s hripavim glasom.

Rouvenat se spusti na stol ter si pokrije z rokama obraz.

„Tedaj! Kaj-li še?“ nadaljuje posestnik. „On mi je zapeljal hčer, onečastil me je; bil je ropar. Jaz sem se maščeval, ubil sem ga! . . .“

Služabnik pogleda.

„Dà, ubil!“ reče. — „Če hočeš tako reči! Kaj maram jaz za to!“ — „In sodišče, Jacques, ne misliš li na sodišče?“ — „Sodišče, to sem si sam; kajti jaz branim svoje blago, maščujem se za svojo čast!“ — „Ti govoriš neumno, Jacques . . .“ — „Če vidim na polju gada, pohodim ga, če prodere škodljiva žival, volk ali stekel pes na moje posestvo, zagrabim puško ter ga ustrelim . . . to je moja pravica! In to sem storil danes.“ — „O, on ne umeje, noče umeti!“ jekne Rouvenat obupno. „Pa Jacques, to je strašna reč! In tvoj mir me plaši. Nesrečnež, te li ni kdo utegnill videti, spoznati . . .“ — „Kaj maram za to?“ — „Jacques, vsi tvoji odgovori so abotni. Ti si res znorel! Nadejem se, da te ni videla živa duša; saj ob tej uri spi vse na pristavi kakor v vasi . . . Toda zaklinjam te: pomisli prevdarjaj svoj položaj; ti si učinil strašno zlodejstvo, Jacques, in če se izvé, hudo se bo moral pokoriti za to. Pred postavo smo vsi enaki, in postava ne pozna milosti. In čitisočkrat praviš: „Hčer mi je zapeljal, jaz sem se maščeval za omadeževano svojo čast!“ vselej ti odgovorijo, da nima nihče pravice sam si delati pravice. Taka je, Jacques, in nič drugače. Pa nihče te ni videl, nihče te ne zatoži, če se sam ne izdaš . . . Ker niso ti mogel zabraniti, da ne bi bil storil, ka

si storil, zato hočem zdaj, ko se je nesreča že zgodila, misliti vsaj na to, kako bi te rešil. Ne, zatožiti te ne morejo; trebalo bi jim dokazov, a nimajo niti enega dokaza . . . ne, niti enega! . . .“

Za trenotek nastane tišina. Rouvenat se globoko zamisli. Mellier, naslonjen na mizo, se ni ganil, bil je kakor okamenel. Povesil je bil glavo ter zrl srpo v tla. Morda je tudi mislil na kaj. Zdajci vstane Rouvenat, oči so mu kakor iz stekla in strašen strah se zrcali na njegovem obličju. Približavši se posestniku hripavo zašepeče:

„Jacques, strašna misel mi je šinila v glavo. Poslušaj me, za Boga svetega, Jacques! Če še kdo drug sluti kaj o razmerju tvoje hčere z onim mladim možem, če še kdo vé o njunih tajnih shodih, potem sva izgubljena!“

Mellier naglo vzdigne glavo. Svoje oči srpo vpre v Rouvenata.

Ta nadaljuje: „Preiskava bode pričela. Če se zgodi zlodejstvo, tedaj poizvedujejo najprej po njega vzroku, da dobe potem činitelja. Neprevidna beseda zadošča često, da se obudi sum in sodišče pride na pravi sled . . . Na vse to je treba misliti, Jacques.“ — „Hočem počakati,“ dé Mellier mrzlo. — „To pa še ne zadošča, tudi pripravljen moraš biti, da se opravičuješ.“

Mellier pomakne glavo nazaj; skoro se je smehljajal.

„Pa pomisli vendar, Jacques, žandarji, ječa, sodišče.“ — „Nu, in kaj? Obsodili me bodo.“ — „Pa galeje (galeere), nesrečnik! Čuješ-li? galeje! Galeje dožitno!“ — „In naj bi bil tudi šafot (krvavi oder),“ zavrne posestnik divje.

Rouvenat ga prestrašeno pogleda, umaknivši se do izbine stene. „Življenje,“ nadaljuje posestnik s sikajočim glasom. „Kaj mi je še na tem? Kako neumni so pač ljudje, da toliko cenijo življenje! Vsi hite za sanjarijo, ki jo zovejo srečo! Bedaki! Od zlata si napravljajo svojega boga, prodajo se, zavržejo ter proklinjajo potem nebo. Bolezen in trpljenje naredi nekatere pomi-lovanja vredne; strastneži, osramočenci so vredni zaničevanja. Norci so vsi. Častila-komnost mori le-té, nevoščljivost trpinči druge. Poštenost je le še fraza, samopašnost je postala krepost. Povsod mehkužnost, hi-navstvo, infamija! Srca so slaba, duše za-strupljene. Slabo je zmagalo dobro, in stras-nekaterih izkorišča večkrat poštenost drugih. Ha, ha, ha! Kako žalostna reč je pač živ-ljenje! Le mrtvi so srečni. O, rad bi bil mrtev! Jaz nisem nič več, nimam ničesar več, v nič več ne verjamem!“

Spusti se na stol in obsedi tam ves potrt.

Rouvenat ga sočutno opazuje.

„O, nesrečnež!“ si misli.

Potem si Mellier podpre glavo z rokama in služabnik ga čuje, da milo zajoče. Pustil ga je jokati. Vedel je, da nam solze olajšajo srce ter razgrnejo dušne megle, da zadobimo zdravejše misli in občutke.

Sede blizu svojega gospodarja ter vpira brezupni svoj pogled vedno vanj.

Tako sta čula oba, molčeč do jutra.

*

Renaud, volčji ubijalec, je bil šel v Terroise. Ko tam vse opravi, ponudijo mu prostor pri mizi, okrog katere je bila posedla rodbina k večerji. Povabilo sprejme, opomni pa, da je že prej jedel, da torej noče drugega, nego kozarec vina. Spraznil pa je tri ali štiri kozarce, ker je moral trkati z očetom, materjo in z novoporočeno, najstarejšo hčerjo v družini. Ker je bil izpraznil že na pristavi pri gosp. Mellierju steklenico vina, ga je imel sedaj prav zadosti in je postal silno vesel in zgovoren. Zapustivši Terroise, je pel glasno in prešerno staro vojaško pesem. Pozabil pa ni, oglasiti se v Fremicourtu v mlinu ter vprašati po svoji vreči moke. Pšenica je bila zmleta. Vreča je bila pripravljena. Jean Renaud pravi, da ga vzame s seboj domov.

„Čemu-li?“ reče mlinar. „Jutri dopoldne gre itak moj voz v Civry po pšenico. In ob tej priliki vam pošljem vrečo.“

„Potem je dobro,“ dé Jean Renaud.

In ker je bil ravno židane volje in tudi prevljuden, da bi razžalil poštenega mlinarja, ki ni s preveliko pestjo zajemal iz njegove vreče, se ni nikakor branil, sprejeti kozarček žganja.

Žganje se pa ne pije, kakor vino, na jeden dušek, nego ga pokušamo, z jezikom ga malo manemo, dočim govorimo o stoterih rečeh, o moki, o vodni moči, o suši, skratka, o vseh rečeh, ki o njih lahko govorimo v mlinu. Tako nam gine čas, ne da bi še vedeli kako. Poldeseta ura je bila, ko Jean Renaud zapusti mlin, le še bolj židane volje, nego je bil prej.

Na potu se pa vendar spomni zopet Geneviève, ki ga čaka doma, in ki je morda nemirna, in priznati si je moral, da je grd ponočnjak. In na to prične korakati tako hitro, kakor je bil tega vajen iz vojaških časov.

Zdajci pa mu udari ječanje na uho. Naglo obstane.

7.

Jean Renaud ni bil boječ človek. Nobeno ponočno šumenje ga ni stresalo. Več ko enkrat je bil slišal v Algiru lajanje hijenino, vpitje šakalovo ali strašno rjojenje levovo v prepadih atlasovih. V mnogih položajih je že drzno gledal smrti v obraz. V istini, bilo je težko najti na obeh bregovih

Saône hrabrejše in neustrašnejše duše. Ozre se okrog sebe in zdajci zagleda nekaj korakov daleč človeka na tleh, ki se je zaman zvijal ter si prizadeval, da bi se vzdignil. Hiti k njemu, poklekne tik njega, vzdigne ga ter ga nazadnje posadi na tla.

Ranjenec močno zasope, potem mu pade glava na prsi Renaudove. Volčji ubijalec šele zdaj izpozna, da je neznanec imel obleko krvavo. Zona ga obide.

Nesrečnež, ki mu je hotel pomagati, se je tresel; Jean Renaud je čutil drhtenje njegovih udov, jedva je mogel slišati njegovo pojemajoče dihanje, ki je bilo podobno bolj zadušljivemu hropenju.

Prav blizu je bil kup prodja. Do tega Renaud vleče nesrečnika. Iz enega največjih, nepočenih kamenov mu naredi blazinico.

V tem trenutku odpre ranjenec mrzlično svetle oči, ki jih grozno začudeno upre v Renauda.

„Hvala, hvala!“ zamrmlja s slabim glasom. — „Me-li morete umeti?“ povpraša volčji ubijalec.

Neznanec prikima.

„Potem mi povejte, kdo ste, in kaj se vam je zgodilo.“

Ranjenec položi si roko na prsi.

„Strel,“ zajeclja. „Sem ... me ... je ... zadela ... kroglja.“ — „O! umor!“ jekne volčji ubijalec.

Potem, ozrši se hitro okolo sebe, nadaljuje:

„Nisva daleč od pristave seuillonske. Tja pohitim ter prebudim vse iz spanja.“

Te besede so imele čudovito moč na ranjenca. Truplo se mu strese in glavo vzdigne.

„Ne!“ reče z nenadno nadčloveško energijo. „Za Boga svetega, ne oddaljujte se, ostanite . . . Sicer tudi, čemu bi odhajali? Vsa pomoč je zaman, v enem trenutku, čutim . . . bodem mrtev!“ — „Pa jaz vas vendar ne morem pustiti, da tako umrete!“ — „Vi me ne morete oteti, vam pravim, ker zadet sem do smrti.“ — „Kdo pa je streljal na vas? Veste-li to?“ — „Ne.“ — „O, hočem iztakniti zločinca, izvedel bodem njegovo ime,“ zavpije Renaud žugaje. — „Nič ne boste iztaknili. Nočem, da koga obdolžite . . . Povejte mi, kako se zovete!“ — „Jean Renaud, volčji ubijalec.“

Lice ranjenčevo se je jelo vedriti.

„Ah, vem, vem,“ reče. Jean Renaud, čvrst mož, o katerem mi je Lucila pravila . . .“ — „Lucila! Vi poznate gospodično Mellierovo?“ — Dà. Toda tiho? Ne imenujte mi njenega imena, lahko bi ga slišali . . . Ona je dobra, ne-li? Še bolj dobra nego lepa! . . . Dà, ona mi je pravila o vas, o vaši ženski Genevièvi in tudi o otročičku, ki ga pričakujete . . . Ona mu bode botra . . .

Jean Renaud, ali imate res radi Lucilo? — „Tako rad jo imam, kakor lastno ženo!“ odgovori navdušeno. — „Nu, prav! V imenu Lucile in vaše žene, Jean Renaud: hočete mi storiti ljubav?“ — „Ljubav?“ — „Dà, ljubav, ki je velike važnosti.“ — „Dovolj, da me tega prosite v Lucilinem imenu; ničesar vam ne odrečem.“

Oko ranjenčevo se zasveti od radosti in hvaležnosti.

„Tedaj ste zadovoljni?“ — „Kaj naj storim? Jaz sem vam na razpolaganje?“ — „Ste-li bili že čestokrat v Saint-Irunu?“ — „In še kako često!“ — Torej poznate gostilnico gospoda Bertauxa?“ — „Gotovo. Imenujejo jo hotel „Pri dveh psih.“ Pred glavnimi vrati so velike kamnite stopnice, na zadnji stopnici leži na vsaki strani velikanski pes, ki je tudi iz kamena.“ — „Dobro, Jean Renaud, morate takoj iti v Saint-Irun, predno se še izve o moji smrti.“ — „Pojdem.“ — „Koliko je ura sedaj?“ — „Enajsta mora biti proč.“ — „Potem ste lahko ob eni po polnoči v Saint-Irunu. V gostilnici bode vse spalo. To je ravno prav. Nobeden vas ne sme videti, nobeden slišati. Tam je majhen vhod, ki ostane celo noč odprt.“ — „Poznam ga.“ — „Vodi v prehod, iz katerega pridete do hlevov; na pravi roki so male stopnice, po katerih dojdete v prvo nadstropje, v sredo velikega preddurja

ki se širi na desno in levo. Na levo se nahajajo žitne shrambe. Na desno so sobe za popotnike. Umete li vse?“

„Da, umem.“ — „Moja soba je prva.“ — „Prva. Dobro. Pa jaz ne potrebujem vseh teh podrobnosti. Saj je boter Bertaux tam.“ — „O, še zmerom me niste razumeli. Nočem, da vas kdo vidi, Jean Renaud, čujete? To bi vzbujalo radovednost in jutri bi vas klicali pred-se ter izpraševali; morali bi povedati vse, a o vsem vam je molčati, dobro si to zapomnite, moj prijatelj! molčeči morate biti kakor grob! Sicer bi iz tega nastala strašna nesreča. In vendar je že dovolj, da umrem! „Čutim,“ nadaljuje težavno, „da mi umira glas. Še te malo moči, kar je še imam, mi kmalu odreče, in jaz vam še nisem povedal vsega. Poslušajte me pazno. Imate-li žveplenke pri sebi?“ — „Da. Jaz sem kadilec.“ — „Dobro. Na vratih moje sobe je številka štiri. Odprli boste sobo ter stopili vanjo. Tukaj v žepu imam dva ključa, vzemite ju!“

Jean Renaud uboga molče.

„Večji ključ je ključ od sobe,“ nadaljuje ranjenec ter glas mu čedalje bolj slabi; drugi ključ spada k mali pisalni mizi z dvema predaloma. Odprli boste prvi predal. V njem najdete velik zavitek z imenitnimi papirji, ki jih ne sme nihče brati, kakor le gospica Lucila. Obsegajo skrivnost, ki je naj nihče

ne izve; če izve sodišče to skrivnost, žali nasledki bi bili. Jean Renaud, ako mi hočete narediti zadnje veselje, ki je morem imeti še na svetu, prisezite mi to in jaz vas hočem blagosloviti.“ — „Prisezam vam,“ reče Jean slovesno. — „O hvala, moj prijatelj, hvala! Vam se imam zahvaliti za svojo zadnjo in največjo tolažbo. Prisezite mi tudi, da naloga, ki sem vam jo dal in katero boste izvršili, kakor tudi vse, kar sem vam tu povedal, ostane večna skrivnost.“ — „Da.“ — Jean Renaud, ne zabi . . .“

Stok vzame ranjencu besedo. Glava mu pade na kamen. Jean Renaud ga hoče vzdigniti.

„Ne,“ reče ter ga naglo nazaj potisne. „Dobro mi je, kakor sem . . . Ne morem več dihati, moj pogled se zagrinja, misli se mi gubijo, mrzlota me ima, razteza se mi do srca, moj zadnji trenotek je prišel.“

Glas mu skoro popolnoma zastane. Pa s zadnjim in silnim naporom pristavi:

„Ne zabite, da gre za Lucilino srečo. In zdaj, idite, idite.“ — „Pa jaz vas vendar ne smem puščati tako samega tukaj,“ reče Jean Renaud. — Da, da, pustite me, jaz . . . jaz tako hočem.“

Zaprl je oči. Še nekolikokrat se strese, Potem se boreč s smrtjo skrči, vzdihne, ime „Lucila!“ zatrepeče na njegovih ustnicah kakor dih. Bil mu je to zadnji dih . . .

Jean Renaud se nagne črez nesrečnika ter se ga dotakne; ledena mrzlota mu je bila prešinila truplo. Privzdigne mu roko, ki zopet pade. Pritisne uho na prsi mladeniču, ki se ni več ganil. Ni slišal in čutil več njegovega diha. Hripavo zakriči in skoči pokoncu. Pogleda proti Civry-ju, potem proti pristavi seuillonski, kakor bi se obotavljal. Na to se spusti proti Saint-Irunu.

Proti drugi uri zjutraj najde voznik, ki se je peljal mimo v semenj in bil namenjen v Fremicourt, mrliča na cesti. Ko se prepriča, da je najdenec res mrtev, požene dalje svojo pot.

Prišedši v vas, ves zmešan in glasno oznanjuje, da se je zgodilo strašno zlodejstvo prav v bližini — že mrzlo in krvavo truplo nekega človeka leži na deželni cesti.

Hitro naznanijo to županu, ki takoj vstane ter se brž obleče. Stopivšega iz hiše pričakovala je že dvanajsetorica mož, med njimi tudi pristav in poljski čuvaj. Vsi so bili jako pobiti. Hitro se napotijo na mesto, ki ga je bil določil voznik, ter najdejo mrliča.

Kri, ko je z njo bilo pokrito oblačilo nesrečnega mladega moža, je jasno svedočila o načinu mladeničeve smrti. Gotovo je kdo ubil mladeniča. In sicer že pred nekaterimi urami.

Nekoliko naprej najde poljski čuvaj veliko mlako krvi. Žrtva je padla najprej na tem mestu.

Jutranja zarja obledi, dan napoči.

Lahko so spoznali v cestnem prahu odtis ranjenčevih rok, ki se je gotovo trudil, da bi se bil vzdignil. To je kazalo, da ni smrt nastopila hipoma, pa je tudi pojasnjevalo, kako je prišlo, da so našli mrliča nekaj korakov od krvne mlake ležečega.

V prvem hipu so mislili, da se je bilo posrečilo žrtvi vzdigniti se, ter da se je umorjenec šele potem zgrudil na grobljo. Če so pa natančneje pregledovali tla, od krvne mlake do kamenov, so opazili dve vzporedni črti, ki sta bili razločno vtisnjeni v prah, in ki nista mogli izvirati jedino le od mrtveca, najši bi se le-ta mogel vleči dalje. Potem sta vodili ti črti čez sledi debelih črevljev, katerih žreblji so se globoko bili vtisnili v tla. Tudi so zasledili, da so koraki le tikoma sledili drug za drugim in da so bile pete obrnjene proti groblji. Iz tega so lahko sklepali, da je žrtvo dalje vlekkel morilec sam ali katera druga oseba, ki je šla nazad.

Končavši to zasledovanje, se preiskali mrliča natančneje. Pa župan je zastonj vprašal navzočne, ali se ubitega mladeniča kdo spominja. Nihče ni poznal žrtve.

Po daljšem posvetovanju se odloči župan, da sprejme mrliča.

Trije močni možje vzdignejo mrtvega mladeniča in vsi se povrnejo počasi v Frémicourt.

Žrtvo polože v predvežje župnijskega urada na mizo in veliko črno sukno razgrnejo črez njo. Poljski čuvaj in dva druga moža ostaneta pri mrliču. Neki mož pa odide, da naznani sodniku in žandarskemu načelniku v Saint-Irunu o žalostnem prigodku.

8.

Meseca junija vstajajo zgodaj ljudje na deželi. Solnce samo vidimo že pred četrto uro. Osobito kosci so zgodaj pri delu, kajti radi si uporabijo hlad, ker trava je mnogo mehkejša in lažje jo je kositi, dokler je še težka od rose.

Prvi kosci, ki so prišli na pristavo, so prinesli že vest o zlodejstvu, ki se je bilo zgodilo ponoči v bližini seuillonski, na cesti v Frémicourt. Pripovedovali so, kako so naznanili županu, kako je le-ta poiskal mrliča z mnogimi možmi; kako so potem mrtveca prenesli v Frémicourt in kako sedaj pričakujejo, da pride policija in žandarji.

„To je strašno, to je strašno!“ sta vpili dekli, obe kakor iz sebe od strahu.

Lucila, ki ni mogla vso noč zatisniti očesa, ker so jo vedno in vedno obhajale le strašne slutnje, je slišala te glasove in to vpitje spodaj. Urno skoči iz postelje, se ogrne v domače oblačilo, odpre malo duri svoje izbe ter posluša.

„In vedo-li, kdo je storil to zlodejstvo?“ povpraša eden izmed hlapcev.

„Ne še. Zločinec pač ni razvpil svojega dela po ulicah frémicourtskih. Pač nič mu ne bode pomagalo, temu razbojniku, in naj se makar še tako dobro skrije. Žandarji ga že dobijo.“

„Poznajo-li žrtev?“

„Ne. Zdi se, da je tujec.“

„Tako! . . . Kako so ga ubili?“

„Menijo, da so ga ustrelili s puško ali s samokresom.“

„Da bi ga potem oropali?“

„Seveda. Kdo bode pač ubijal človeka za veselje?“

„Je-li bil mlad?“

„Celo mlad, kakor pravijo. Kvečjemu dvajsetleten.“

„Ah, ubogi človek,“ zavpije ena obeh dekel.

In klici in vpitje je začelo iznova. Slišati ni bilo drugega, kakor preklinjanje na morilca.

Lucila zakriči bolesti ter pade, kakor je bila dolga in široka, na tla, kakor bi jo bila podrla strela.

Rouvenat, ki je tudi zelo pazil na to, kar se je pravilo, je slišal Lucilin krik in hkratu tudi, kako je padla. Zatorej plane iz izbe svojega gospodarja ter steče pomagat deklici, katero najde v onesvesti. Vzdigne jo ter nese na njeno ležišče ter z najnežnejšo skrbjo poskusi, da jo zopet obudi.

V tem zapustijo kosci in posli pritlično vežo ter se napotijo deloma na travnike, deloma v hleve.

Lucila se polagoma zopet zave. Boječ se, da bi ga utegnila mlada deklica izpraševati, se Rouvenat hitro odstrani ter stopi po stopnicah navzdol.

Prvo, kar ugleda tu, je bila puška, ki se je je bil poslužil Mellier, da je izvršil zlodejstvo. Hitro jo obesil tja, kjer je visela včeraj, na kominski plašč. Potem stopi, roke v žepih, mirno iz hiše, z jako zadovoljnim obrazom, kakor da je vso noč dobro spal. Ide čez pristavo, stopi v hleve ter tam pogleda, kakor navadno.

Ko se Lucila zave, pogleda najprej začudeno okrog sebe, potem se jej nagloma povrne spomin. Videla je pred seboj strašno istino, neizprosno, enako grdi pošasti. Pod bridkim udarcem usode se je čutila uničeno.

Na njenem mrtvaško-bledem obrazu se je zrcalilo vse obenem: boleost, obup, jeza in gnjus. Njene oči so bile suhe, v njih pa je bil čuden svit, zdelo se je, kakor da treskajo iz njih iskre.

Plane v sredino svoje sobe ter zamolklo zahrôpe kakor razljučena zver. Kakor v mrzlici si vrže dolge valove razpuščenih las za hrbet ter si ponovno krčevito pritisne roki na čelo.

Nazadnje, kakor da se je hitro odločila, vzame iz omare črno volno obleko in kratek črn plašč ter se hitro obleče.

Ravno je dokončavala to delo, ko se odpro sobna vrata.

Obrnivši se, ugleda — svojega očeta! . . .

Ni videla njegovih vdratih oči, ni videla njegovega čela, ki se je bilo nagrbančilo v eni sami noči, ni videla njegovega tožnega obličja; mislila je samo na zlodejstvo.

Njene oči zažare in mečejo strele. Telo nagne nazaj ter stegne roko proti očetu in zavpije nanj s hripavim glasom: „Morilec!“

Mellier ni bil pripravljen na ta ne-usmiljeni, a jezni krik in omahne, kakor da ga je zadela strela v srce. Pa kmalu se mu povrne stara neupogljiva energija in zavpije: „Lucila, nesrečna stvar!“

Deklica ne izpremeni svojega stališča, nego prične zopet klicati na vso moč: „Morilec! morilec! morilec! . . .“ „Nesramnica!“

zatuli Mellier kakor iz sebe. „Ta človek je bil tvoj zapeljivec! Ta strahopetec! . . . On me je onečastil, jaz sem se maščeval!“ — „Dà, dà, bil je moj ljubček!“ — „Nesramnica, in to si mi še upaš povedati kar v lice!“ — „Jaz sem ga ljubila!“ zavpije Lucila. — „Sleparja!“ — „Jaz sem ga ljubila!“ — „Potepuha!“ — „Jaz sem ga ljubila! Jaz sem ga ljubila! Jaz sem ga ljubila! . . .“ — „O ničvrednica,“ zakriči Mellier zamolklo. „Ona je padla tako globoko, da se še baha s svojo sramoto!“ — „Jacques Mellier!“ nadaljuje deklica vsa kakor iz sebe ter stopi proti očetu. „Vaša osveta ni še popolna . . . Jaz sem tudi kriva, torej ohladiti si docela svojo jezo!“ — „O, ne draži me! Ne draži me!“ — „Nu, tedaj ubijte me, ubijte me vendar!“

Posestnik zgrabi stol, ki ga dvigne nad glavo svoji hčeri!

Pierru Rouvenatu, ki ga je bil strah pravočasno prignal v Lucilino sobo, se je jedva posrečilo potisniti Melliera nazaj ter pristreči mu udarec.

„Prav imaš,“ pravi Mellier, zaničljivo pogledavši hčer. „To dekle je ob um.“ — „Da prav, ob um sem,“ ponavlja Lucila. „Ob um radi žalosti, besna radi obupa!“ — „Jacques,“ zaprosi stari služabnik. „Ne bodi tako trd proti, saj je vendar tvoj otrok.“ — „Ta ničvrednica mi ni nič več.“ — „Jacques

Jacques,“ nadaljuje Rouvenat, „hočeš biti še neusmiljen po tej strašni noči? Ali ne bi rajši odpustil?“

Mellier se zgane in nekaj trenutkov se mu maje duša med dvema nasprotnima čuvstvoma. Naposled se obrne k svoji hčeri:

„Zaradi spomina na tvojo mater, ki je bila pridna in častita žena, hočem imeti s tabo usmiljenje. — Odpustim ti ne, dovoljujem ti pa, da lahko ostaneš v tej hiši.“ — „Vi, vi hočete imeti usmiljenje!“ zavrne deklica pikro in porogljivo. „O, vaše srce ne pozna tega čuvstva! In, ali kaj zahtevam od vas? Usmiljenje z menoj! Najsi bi bili sposobni tega čuvstva, jaz bi ga ne hotela, odklonila bi ga!“

Posestnik se obrne k Rouvenatu.

„Ti si slišal,“ pravi žalostno. „Ona ni le izgubljeno, ampak tudi nesramno dekle.“

— „O!“ nadaljuje Lucila s hripavim glasom, „vi mislite, da ste pač blag človek, če mi pustite življenje, ko ste mi uničili vso mojo srečo, ko ste mi umorili njega! — To se imenuje pri vas usmiljenje! Jaz, jaz vas imam za krutejšega nego leva ali tigra, nego vsako divjo žival! Ha! Kakor bi si želela še živeti? Čemu-li? Da bi morebiti vedno stokala, jokala ter klela svojo eksistenco? Iz-taknili ste mojo skrivnost, vedeli ste, da sem kriva; ogoljufala sem vas, žalila, to je res, in vi ste imeli pravico tirjati od mene, da

se opravičim radi svojega obnašanja. Vi ste me morali povprašati, in vse bi vam bila povedala. O, vaša jeza, ta bi bila strašna, to vem; a vi ste mi oče, imate pravico, kaznovati me. Vsako kazen bi bila rada trpela, ne da bi se zaradi tega pritožila. Pa niste storili tega. V svoji veliki krutosti se vam je zdelo boljše, zadeti v tmini, nejunaško, zavratno. — Izbrali ste si ostuden način maščevanja: nizko zlodejstvo! — O, imeli ste prav, ko ste me ravnokar imenovali izgubljenko; dà, dà, jaz sem izgubljena, povsem izgubljena! Nimam več prihodnjosti, nimam nade, nimam česa želeči si več, po čem koprneti, nego samo po smrti! — In vendar bi bila lahko tako srečna — tako srečna! On me je ljubil, postal bi bil vaš sin.“ — „Ta nesramnik, ki te je goljufal!“ — „To je laž!“ — „Nihče ga ne pozna, zamolčal je svoje ime.“ — „Ni ga zamolčal, sam ga ni poznal, bil pa je na tem, da bi ga našel. Bil je ravno namenjen odpotovati, poln nade in zaupanja. Kmalu bi se bil povrnil z imenom, z rodbino, morda s premoženjem, da bi pri vas prosil moje roke.“ — „Laž, laž!“ — „Ne, istina! Nesrečnik ni mogel slutiti, da prežite na cesti nanj, hoteč ga umoriti!“

Ob teh besedah udari v jok.

„Nočem, da jokaš!“ reče posestnik surovo. „Tvoje solze me iznova žaliijo.“

Deklica se zopet vzdigne, oči jej zažare v nezatajeni jezi.

„Meni prepovedovati, da naj ne jokam! Iztrgajte mi pa srce iz prsi . . . Nikdar, nikdar se ne usušijo te moje solze . . . Odsihmal sem zakleta v to, da jokam za očetom svojega otroka! . . .“

Ta nenadna izpoved je bil nov udarec za Jacquesa Melliera, ki še ni poznal velikosti hčerine nesreče. Besno zatuli ter s trepetajočimi ustnicami, drhteč od jeze hoče skočiti v svojo hčer s povzdignjeno pestjo.

Pa zopet mu zabrani to Rouvenat, ki stopi med njiju.

Lucila se ni ganila, da se ubrani žugajočemu udarcu. Njena mirnost, strašnejša še mimo njene jeze, je klicala vihro na dan.

„Pierre,“ zahrope posestnik. „Jaz nimam nobenega otroka več!“ Po tem se obrne k njej: „Nesrečnica! Dobro si storila, ko si zavrgla moje usmiljenje! Proč s teboj! Nimam več usmiljenja . . . Zapuščam te, zatajujem, izganjam! Proč s teboj, proč s teboj! In vzemi na pot moje prokletstvo, jaz te proklinjam . . .“

In z žugajočim obrazom pokaže jej vrata.

„Pa to je nemogoče,“ zavpije stari služabnik obupno. „Ti ne smeš poditi svojega otroka od hiše, jaz se temu vstavljam!“

„Molči!“ nadaljuje posestnik. „Nočem je več videti. Naj ide proč, jaz sem jo pro-

klel . . . Naj zakriva svojo sramoto, kjer hoče!“

Lucila stopi s trdnimi koraki proti durim. Rouvenat jo hoče vstavljati.

„Ne, ne,“ opomni ona, „ne ostanem niti minute več v tej hiši. — „Nesrečni otrok,“ zavpije stari sluga jokajoč, „kam li hočete iti?“ — „Ne vem.“ — „O ne, ne odhajajte . . . Jacques, za božjo voljo, ne pusti je iz hiše!“

Mellier se ne gane ter molči.

„Dobri mi Pierre,“ nadaljuje mlada deklica, „ne trudite se, da bi me pridržali tukaj; vse zaman, jaz hočom iti proč. Saj sem izgnana, prokleta! . . . Ne zabite na-me, Pierre, spominjajte se včasih nesrečne Lucile!“

To rekši plane iz izbe ter hiti nizdolu po stopnicah.

Rouvenat hoče hiteti zanjo.

„Stoj!“ veli mu gospodar ostro.

Stari sluga obesi glavo.

Mlada deklica zapusti hišo skozi male duri, prekorači vrt, krene na pot med dvema grmovjema ter dospe tako kmalu iz pristavnega okoliša.

Pierre je ostal pri posestniku ter mu ponavljal: „Pokliči jo nazaj, pojdi zanjo!“ — Pa besede, katere se je nadejal, posestnik ni izpregovoril.

„Jacques, bolan si, trpiš,“ dé Rouvenat.

„Bolan, ne. Pa ne vem, kaj čutim: glava mi žari, udje so mi kakor razbiti, in potem, tu v mojih prsih je nekaj, kar me trga, kar me žge. Moj pogled me moti in jaz vidim . . . kri! . . .“ — „Je-li to vest, ki se mu oglašá?“ mrmlja Pierre Rouvenat sam zase.

Bil je lé trenotek slabosti, ki jo pa posestnik takoj užuga. Povrne se v svojo sobo, kamor mu sledi Pierre.

Sede k svoji pisalni mizi ter odpre predal, ki iz njega vzame dva samokresa, ki ju položi pred-se.

„Kaj-li hočeš narediti s tem,“ povpraša ga Rouvenat preplašen.

Mellier se divje zasmije. „Pričakujem žandarjev. Misliš-li, da se dam odpeljati, kakor razbojnik, kakor nizek morilec? Saj sem ti rekel: Sodišče, to sem si sam! Naj le pride policija, pričakujem je, ali živega me ne dobe v roke!“

Pierre zakriči zamolklo. „Pa saj ne vedo nič!“ zavpije. „Živa duša te ne zatoži, ker niti suma nima nihče nate.“

Posestnik se strašno zasmije. „Malo-bridnica, ki sem jo zapodil, me zatoži.“ — „Jacques,“ dé Rouvenat tresoč se. „Kar si sedaj rekel, to je grozno!“

Mellier skomigne z ramo. „Prav bi storila!“ reče z votlim glasom. „Ubil sem jej ljubimca in ona se bo maščevala!“ — „Jacques!“ jezi se starec, ki se ponosno

vzravna. „To je preveč, to je preveč! . . . Ti si s svojo hčerjo imel manj usmiljenja, kokor s psom; zapodil si jo, proklel in sedaj jo še zasramuješ . . . Vedel sem, da si nagle jeze, silen, dražljiv do norosti, do besnosti, pa ti si celó vse to do krutosti . . . Navzlic svoji udanosti in naklonjenosti do tebe imam danes vzrok sovražiti te! . . .“

Plamen v očesu Mellierovem hipoma ugasne po teh Rouvenatovih besedah.

Takrat ga je bil Rouvenat užugal! Posestnik spusti glavo med svoje roke! . . .

9.

Rouvenat zapusti izbo in stopi dol v veliko vežo.

Skoro istočasno se odpro vrata in volčji ubijalec vstopi.

Dobri mož je bil videti ves upehan.

„Dober dan, gospod Pierre,“ reče in se odkrije, „kako se kaj imate danes?“ — „Prav dobro, prijatelj Jean Renaud, prav dobro; tako mi je, kakor sploh more biti človeku, ki se pripravlja na lep solnčni dan za košnjo.“ — „Pa gorko bode, gospod Pierre.“ — „In kaj vas prinaša že tako zgodaj sem, Jean Renaud?“ — Bil sem že v Frémicourtu, kjer sem imel nekaj naročiti, a na povratku sem jo udaril čez pristavo, ker sem že tako vaje.“ — „To je

lepo od vas, ljubi Renaud, da ne pozabite svojih prijateljev!“ — „Če imam sploh kak pogrešek, gospod Pierre, izvestno nisem nehvaležen.“ — „To je res. Hočete li piti kapljo vina?“ — „Ne, hvala; prezgodaj je še. Rajše nič.“ — „Kaj dobrega se sliši v Frémicourtu?“ — „Nič, prav nič, gospod Pierre, nasprotno.“

Rouvenat ni mogel zakriti trepeta.

„Kako nasprotno? Kaj-li hočete reči s tem?“ pravi, hoteč se delati, kakor da se čudi. — „Vi torej še ne veste?“ — „Kaj pa?“ — „Občina je jako razburjena.“ — „Kaj li se je zgodilo?“ — „O, velika nesreča!“ — „Je li kaj pogorelo?“ — „O, še nekaj strašnejšega.“ — „Plašite me, Jean Renaud.“ — „Nekaj strašnega je, gospod Pierre.“ — „Pa kaj se je zgodilo pravzaprav?“ — „Zlodejstvo!“ — „Grdo zlodejstvo! Ponoči se je zgodilo.“ — „V Frémicourtu?“ — „Ne, na deželni cesti, četrť ure od tukaj, pred kamenitim mostom.“ — „Strašno!“ — „Grozno, gospod Pierre! Ubog mlad človek je ubit.“ — „Moj Bog, moj Bog, moj Bog,“ reče Rouvenat ginljivo. „To je prvičrat, da se godi kaj takega v naši pošteni dolini.“ — „Tako je. Pa to je toliko hujše.“ — „Gotovo že poznajo morilca?“ — „Ne. Mislim celo, da ga ne dobe tako izlepa. — „Policija ima dobre oči, Jean Renaud, in ona zna iskati.“

Volčji ubijalec zmaje z glavo.

„Takrat ne najde ničesar,“ mrmra.

Rouvenat se približa Jeanu Renaudu in zdelo se je, da mu njegov vprašujoči pogled hoče brati v duši.

Pa obraz Jean Renaudov je bil pokrit z masko.

„Za istino,“ nadaljuje Renaud hladno, ne govorimo več dalje o tem. Mladega človeka so ubili v prošli noči; to je resnica. Zakaj? Kdo ga je? Za to se ne brigajmo. Žrtve pač ne moremo zopet poklicati v življenje, ni-li res?“ — „Žalibog ne,“ zavrne Rouvenat z bolestnim izrazom, ki ga je volčji ubijalec dobro opazil.

„Kako je kaj gospodu Mellierju?“ povpraša. — „Prav dobro, Jean Renaud.“ — „Je li že na travniku?“ — „Ne. Gori je v sobi, imajoč opravilo z računi. Je-li mu imate kaj povedati? Grem, da ga . . .“ — Ne, gospod Pierre, ne nadlegujte ga. — In gospica Lucila?“ — Tudi njej je dobro, prav dobro.“ — „Izvestno je že vstala in kmalu pride dol, kajne? Hočem jo počakati trenotek.“ — „Želite li govoriti z njo?“ — „Da, imam jej nekaj sporočiti o Genevievi.“ — „To je pa nagajivo,“ de Rouvenat. — „Kako?“ — „Prihajate malo prepozno.“ — „Bal sem se, da pridem prezgodaj, gospod Pierre. Vem, da gospica Lucila — ne da bi jej hotel kaj očitati! — ne vstaja ravno prva na pristavi.“

— „Danes je izjemoma prva vstala, da se pripravi na pot; kajti že pred dnevom je odpotovala.“

Jean Renaud jako iznenadeno pogleda.

„Govoril sem vendar včeraj zvečer z gospico Lucilo in nič mi ni omenila o tem.“

— „Ker še sama nič ni vedela o tem. Pismo, ki jo je prisililo, da odpotuje, došlo jej je šele kasno zvečer.“

Jean Renaud se igra s klobukom v rokama ves pobit.

„In . . . ali dolgo izostane?“ povpraša.

— „Osem do štirinajst dni.“ — „Ona je tedaj jako daleč odpotovala?“ — „V Champagne.“

Neka njena prijateljica iz odgojilnice je močno zbolela ter poklicala Lucilo k sebi. Vi umete, Jean Renaud, kdo bi umirajoči prijateljici kaj odrekel. Mellier je sicer ugovarjal, a nazadnje se je vendar udal in gospica je odpotovala.“

— „O da bi bil to vedel, o da bi bil to vedel!“ zamrmra Jean Renaud. — „Nu, kaj potem?“ — „Prišel bi bil že pred eno uro sem, lahko bi bil to storil.“

— „Tokrat je bila še doma in lahko bi jo bilo videti.“ — „Toda sedaj . . .“

„Vaši ženi bode to pač neljubo, ne-li!“ —

— „To pač to. Kdo bi bil pa slutil . . . Ne, jaz nisem kriv!“ — „Bilo je torej nekaj prav važnega?“ — Zdi se tako.“ — „Vendar, ljubi moj Jean Renaud, odloženo ni še zamujeno, in kadar se povrne gospica . . .“

— Prav imate, gospod Pierre, takrat bo^de še čas. Vendar je stvar neprijetna. So dnevi, ko človeku prav nič ne gre po sreči. Grem. Na svidenje, gospod Pierre? Srčen pozdrav gospodu Mellierju.“ — Hočem mu ga izročiti; da se vidiva, Jean Renaud.“ — „Ah!“ dé naenkrat volčji ubijalec. „Kje-li imam glavo? Zdaj bi bil skoro pozabil svojo puško.“ „Kaj?“ povpraša Rouvenat in se okrene. — „Ko sem včeraj odhajal v Terroise, sem tukaj pustil svojo puško, ker bi mi bila le v napoto.

Rekši to, se približa kominu, na čegar plašču je viselo orožje; sname puško in vrže nje jermen črez svojo desno ramo.

Rouvenatu je zastajala kri. Mrzel pot mu oblije čelo.

Jedva zdaj izpozna, da se je njegov gospodar bil poslužil Jean Renaudove puške, da je izvršil zlodejstvo.

Velik strah ga prevzame. Bal se je, da se zgrudi. Pa obdržal se je vendar krčevito pokoncu.

K sreči ni imel Jean Renaud ničesar več reči. Še enkrat pozdravi Rouvenata z roko ter zapusti pristavo rekoč:

„Da se vidiva!“

Ubogi Pierre si obriše pot s čela, popije velik kozarec vode ter se spusti pri mizi na leseno klop.

„Moj Bog,“ reče sam pri sebi, „moj Bog, kaj se zgodi sedaj? Če Jean Renaud opazi, da je njegova puška izstreljena, potem mu bode jasno, da jo je kdo rabil; poloti se ga sum, o tem bo govoril, poizvedovali bodo, pojasnjevati bode treba, pridejo sem zasliševati nas. In, on, on, ki se v tem slučaju hoče usmrtiti! . . . Kaj hočem li storiti, moj Bog, kaj hočem li storiti? O strah me je, strah me je! . . .“

Iz njegovega tožnega premišljevanja ga vzdrami stopivši hlapec, ki ga povpraša, kaj mu veli glede vožnje.

Jacques Mellier je samokresa, ko ga je bil Rouvenat zapustil, dobro nabasal. Vzel je potem polo belega popirja ter jel nanj pisati s tresočo roko.

Bil je nekak testament . . .

10.

Ko je Jean Renaud prišel v Civry domov, je našel zvojo ženo v velikem nemiru.

Geneviève je prejkotala očitvidno skoro vso noč, to so svedočile njene rdeče oči. Tudi na njenih licih so bile še vidne sledi neusušenih solza.

Jean Renaud postavi svojo puško v kot, vrže svoj klobuk na posteljo ter sede. Ni se mogel več vzdrževati na nogah.

„Nu,“ dé svoji ženi, „hočeš mi li dati poljub?“

„Ne zaslužiš ga,“ odgovori le-ta.

„Pojdi, ti grda klepetulja ti! Pojdi sem!“

Šla je k njemu ter se mu dala poljubiti.

„In kakšen si mi danes!“ nadaljuje ona. „Mislil bi človek, da si se valjal po prahu. Tvoja obleka, brada in celo tvoji lasje, vse je prašno.“

„Ni čuda, saj je dosti prahu na cesti.“

„A ti si tudi bled in prepaden.“

„Ker sem ravno truden.“

„Je-li to tudi prav, Jean, da me pustiš vso noč samo, da trepečem zate? Nisem mogla zaspiti, najstrašnejše reči so mi blodile po glavi.“

„Ne bodi tako otročja, saj si vendar lahko mislila, da se ne izgubim.“

„Šel si bil s puško na lov na volkove, zato me je bilo strah . . . nesreča se lahko zgodi.“

„To je res,“ zamrmra. Potem glasno reče: „Zdaj si pa mirna, ne-li?“

„Tako, tako. A vendar še ne vem tega, kje si bil vso noč.“

„Si-li morda celo ljubosumna?“ povpraša ter se sili, da bi se nasmejale.

„Ti pač veš, da nisem. In vendar . . .“

„Nisi-li na to mislila, da mi je bilo iti v Terroise?“

„Seveda, vedela sem to, pa, če vpoštevam vse mogoče ovire, bi bil vendar moral biti doma že ob 11. uri.“

„Hudirja, ti pa bolje znaš računati nego-li jaz.“

„Ne zasramuj me.“

„To mi niti ne pride na um, draga Geneviève.“

„Tedaj mi ne poveš, kaj si delal?“

„Nu, bil sem na pristavi, kjer sem izpraznil dobršno steklenico vina na zdravje gospodične — in tudi na tvoje zdravje. Apropos, gospodična Lucila je danes zjutraj odpotovala v Champagne.“

„Že zopet?“

„Neka njena prijateljica iz odgojevališča je baje nevarno zbolela.“

„Tako! . . . Nu, in potem?“

„Potem? potem sem ubral pot pod noge skozi Frémicourt v mlin. Moko še danes dobiš. Nazadnje sem šel v Terroise, in . . .“

„In si tam ostal.“

„Tako je. In ostal sem tam.“

„Ne da bi mislil name, ne da bi se povpraševal, ali ne umrjem od strahu zaradi tebe. Kakor dém, Jean, ti si malo-bridnež.“

„Gotovo si zašel v kako krčmo med kvartače. Vroče ti je bilo, pil si nekaj čez mero ter se opil.“ — „Nu, to je istina, uganila si. Slabo mi je bilo, in . . . nisem

se mogel vrniti.“ — „Vidiš, da sem imela prav, da me je bilo strah? Pa tebi še vedno ni popolnoma dobro, ti trpiš . . . Tako čudno pogledavaš.“ — „Res je, ni mi prav dobro.“ — „Morda bode prav, da malo prigrizneš. Kaj-li hočeš jesti? Imam še malo slanine in sira. Lahko ti naredim juho.“ — „Prav, naredi mi dobro juho.“ — „S čebulo?“ — „Da.“ — „In skočiti ti hočem tudi po malo mleka.“ — „Kakor misliš.“

Renaudova hišica je bila iz dveh pri-
tličnih izbic, nad tema je bil hišni pod, na
katerega je prišel človek lahko po lestvici.

Jean Renaud se napoti v drugo izbo,
kjer je bila vsa oprava v štirih blazinjenih
stolicah, v stari rdeči skrinji, na kateri so
bile risane cvetlice s kričečimi barvami.

Geneviève pa odide, da napravi skromni
zajutrk.

Jean Renaud zapre vrata za seboj ter
ostane sam.

Zdajci privleče iz žepa precej velik za-
vitek. Bili so papirji, ki jih je bil poiskal v
sobi, kjer je bival umorjenec v Saint-Irunu.
Ker ni mogel oddati teh važnih papirjev go-
spodični Lucili Mellierovi, kakor je to ob-
ljubil, je bil za trenutek v resnični zadregi.
Besede umirajočega tujca so še zvene-
le v njegovih ušesih in ni si mogel prikrivati, da
si je naložil kot hranitelj teh papirjev veliko

odgovornost, in to osobito spričo strašne skrivnosti, ki so jo obsegali.

Nositi te papirje v žepu pač ni mogel, ker bi jih lahko izgubil. Bal se jih je tudi skriti v omari, miznici ali skrinji, ker bi jih lahko iztaknila njegova žena. Imel je vse zaupanje v Geneviève, imel jo je celo sposobno, da bi obvarovala skrivnost. Pa objubil je bil, da hoče molčati, dà, celo prisegel je bil na to! Ker o eksistenci teh papirjev ni mogel praviti, moral jih je seveda skrivati pred očmi Geneviévimi, dokler bi se ne vrnila gospodična Lucila. Vsekako je bila Geneviève jako radovedna, kakor sploh vse ženske, vrhutega je imela tudi prednost mimo svojega moža: znala je čitati.

Jeanu Renaudu se je bilo torej bati, da ne bi Geneviève izvedela skrivnosti ter jo potem raznašala. Misel na to ga je stresala, kajti umirajoči mladenič mu je bil rekel, da bi imelo odkritje skrivnosti strašne posledke. Lahko je torej umeti mučni položaj zbeganega Jeana Renauda.

Ni imel velike domišljije in tudi ne tega daru, da bi mogel iznajti najmanjše reči. Od zadnjih ur mu je mislil razdraženi duh več, kakor v vsem prejšnjem življenju, in vendar ni vedel ni kod, ni kam. In vendar je moral spraviti drage papirje v varnost . . .

Mehanično odpre veliki slikani kovček.

Nikakor ni mislil, da dobi v njem pripravno skrivališče. A zdaj zagleda valjasto škatljo, v kateri je hranila njegova žena zelenjadno seme. Za ta trenutek je bila škatlja prazna. Hitro spravi papirje vanjo ter zapre pokrov. Zajedno se pa domisli, da mu utegne žena v kratkem zopet rabiti škatljo in bil je iznova v zadregi. Kar mu pride neka misel, ki mu izvabi na ustna zmagoslavno smehljanje in ki jo je hotel takoj izvršiti. A zdaj ga pa pokliče njegova žena. Juha je bila pripravljena in ga je čakala, kadeč se na mizi. Mož in žena sta veselo zajutrkovala. Obed je trajal komaj četrť ure.

„Jean,“ reče Geneviève, stopivši iz mize, „zdaj grem na reko ter bodem prala perilo. Med tem časom lezi na posteljo ter spi uro ali dve. Ti si še truden, dobro ti bo delo.“ — „Pa sosed, ki sem mu obljubil pokositi travnik?“ — „Nu, pričnes pa malo pozneje, in če ne bodes danes delom gotov, izvršiš ga pa jutri. Malo pre ali slej, kaj-li je na tem? Saj se vendar n bati dežja.“ — „Nu, če pa misliš, da je tako prav, hočem te slušati. Si-li zadovoljna?“ — „Dà. Jaz torej idem. Na zdravje!“

Ona vzame svoj z gorko vodo napolnjeni škař, perilo, tolkavnico in milo ter se odstrani.

„Zdaj grem lahko nemoten na delo,“ reče Jean Renaud sam sebi.

Stopi v drugo sobo. Tla prve sobe so bile ilovnata, v drugi sobi pa so diljnata tla. Jean Renaud vzame iz omare dleto in kladivo ter prične privzdigovati eno izmed dilj. Kakor bi trenil, je bil s tem gotov. Potem izkoplje malo jamo v zemljo ter prime opeko zidne stene, ki se hitro uda iz svoje globine. Nato vzame okroglo škatljo iz skrinje in jo skrije v zidno luknjo, ki jo potem zadelo z zemljo in malto. Naposled pritrdi letev (lato) z žreblji zopet na dilje. Kamen vrže k drugim v kot na vrtu, osnaži tla in tako so izginili sledovi njegovega dela. Zdaj je bil Jean Renaud gotov, da mu žena ne najde papirjev, in je šel lahko mirno spat. Oblečen se vrže na ležišče ter utrujenega objame kmalu globok, težak spanec.

Ko pride Genevieve dve uri kasneje domov, najde moža še vedno spečega.

Deveta ura je bila prišla. Pustila ga je, naj počiva. Šele malo pred deseto uro se vzbudi sam.

Genevieve je delala, sedeč blizu postelje.

„Nisi-li danes zjutraj prišel skozi Frémicourt?“ povpraša ga. — „Čemu pa to vprašaš?“ — „Ker mi nisi povedal, da se je danes ponoči zgodilo strašno zlodejstvo.“

Jean Renaud skoči s postelje.

„Nisi-li nič slišal o tem?“ nadaljuje njegova žena. — „Seveda,“ odgovori osorno.

„Jaz te pa nisem hotel strašiti!“ — „Pravijo, da je to celo mlad človek, ki so ga ubili na deželni cesti, blizu pristave seuil-lonske.“ — „Da, tako pravijo.“ — „Seveda. — Pa kaj li moreva pomagati! Izbij si torej vso stvar iz glave.“

To rekši, vzame svoj srp ter odide.

11.

Mirovni sodnik saint-irunski je odredil, da se je nemudoma o prigodku naznanilo sodišču vesoulskemu. Sam pa se je napotil proti Frémicourtu, kamor je došel proti osmi uri, dvajset minut za žandarji, ki so se na njegov ukaz ponudili županu na razpolaganje. Župan jih seveda ni mogel rabiti za družega, kakor za to, da so duri dotičnega prostora varovali radovednežev.

Mirovni sodnik ide v dvorano občinske hiše ter tam uprizori začetno preiskavo, ne da bi čakal, da pridejo uradniki iz Vesoula.

Zaslišal je po vrsti župana, poljskega čuvaja in dva, tri onih ljudi, ki so bili šli na kraj, kjer je bil umorjenec najden. Izjave le-teh je zapisoval. Tudi sam se je napotil na kraj, kjer se je stvar bila dogodila. Spremili se ga tja le župan, poljski čuvaj in žandarski stražmešter. Tu najde, da so izjave bile natančne; a hotel je tudi sam najti le kako oporišče.

Žrtva je bila zadeta v prsi. Pred prihodom sodnijskih oseb ni hotel zaukazati, da bi slekli mrtveca, pa tudi tako je bilo lahko spoznati, da ga je zadela svinčenka iz puške. Morilec je torej svojo žrtvo čakal na poti ter jej stopil nasproti. Preostajalo je še izvedeti, ali je popotnik prihajal iz Civryja, ali je bil na potu proti temu kraju. V prvem slučaju se je morilec gotovo postavil pred krvno mlako, v drugem slučaju se je moral skriti nekje v nameri proti Frémicourtu.

Gospodje so hodili po travnikih gorindol ter jih preiskovali jako natančno. Trava je bila pokošena šele pred dvema ali pred tremi dnevi, in tako ni bilo v njej vidnih kakih stopinj. Zdajci stražmešter vikne. Prigogne se in vzdigne, prav v bližini krvave mlake, na strani frémicourtski, poluožgan košček papirja. Ni bilo dvojiti, da je s tem papirjem bil zamašen naboj v puški. Stražmešter ga vesel poda mirovnemu sodniku, ki papir brž spravi v svojo listnico.

„Gospod župan,“ dé mirovni sodnik, „kdo so ljudje, ki delajo tu dol ob reki!“

„To so ljudje iz pristave seullonske.“

„Tako? Idimo mimo njih, hočemo jih izpraševati.“

In četvorica mož krene proti reki k delavcem. Ti prenehajo delati ter se zberejo v čakajočo skupino; njej na čelu je stal Pierre

Rouvenat. Mirovni sodnik ga je poznal že od prej ter tudi vedel, kako čislan mož je na pristavi.

„Kako se kaj ima gosp. Mellier?“ povpraša sodnik. — „Prav dobro, gospod sodnik. Hvala.“ — „Sporočite mu moj pozdrav.“ — „Bodem.“ — „Gotovo je že izvedel o strašnem činu nocojšnje noči?“ — „Izvedli smo to navsezgodaj od dninarjev iz Frémicourta, in gospod Mellier je še, kakor mi vsi, ves iz sebe radi tega.“ — „To je umevno. Naša okolica na srečo ni vajena takih vznemirjajočih dogodkov. Nič gotovega še ne vemo, ob kateri uri se je zgodilo zlodejstvo; povejte mi, ljubi ljudje, ali niste nič slišali ponoči?“

Hlapci drug drugzega povprašujoč pogledajo.

„Ne, prav nič,“ odgovore. Pierre Rouvenat dè: „Ob tem času hodimo zgodaj spat, gospod mirovni sodnik, da drugo jutro še pred solničnim vzhodom odhajamo na delo. Ob deseti uri pri nas že vse spi in nepotrebno mi je pač vam praviti, kako spijo ljudje, ki junija meseca po šestnajst ur na dan pridno delajo v žarkem solncu. „Lahko si to mislim,“ dè mirovni sodnik z dobrovoljnim nasmehom. — „In včeraj zvečer, niste li tu videli nobenega sumljivega človeka?“

Mnogi glasovi odgovorijo:

„Ne.“

„Človeka s puško?“ pristavi mirovni sodnik.

Majejo z glavami.

Zdajci reče neka žena:

„Jaz, jaz sem videla Jeana Renauda iz Civryja; imel je s seboj puško.“

Rouvenat se zgane

Pa sodnik z ramami tako migne, da ga to zopet umiri.

„Jaz sem tudi videl Jeana Renauda,“ pravi hlapec pristave, „in gotov sem, da ni imel puške.“

███ Drugi dostavi: „Saj sem bil s tabo, Jean Renaud je govoril z nama, ni imel orožja pri sebi.“

„Jaz sem si pa svoje stvari gotova!“ zatrjuje žena. „In v dokaz bodi to, da mi je Jean Renaud sam pravil, da je ves božji dan iskal velike volkulje v seureskem gozdu.“

„Kaj-li je na tem,“ dé mirovni sodnik. „V tej resni zadevi nam ni mar volčji ubijalec. Torej niste nič slišali, nič videli, ne veste-li prav nič?“

„Nič, gospod mirovni sodnik.“

„Z Bogom tedaj, dobri ljudje.“

In mirovni sodnik se s svojimi spremljevalci vrne proti Frémicortu, idoč ob sableuseskem bregu.

Proti poldnevu pridejo generalni prokurator, preiskovalni sodnik in njegov tajnik

iz Vesoula, ž njimi v društvu tudi ondotni zdravnik. Mirovni sodnik jim poda svoj zapisnik, o čegar istinitosti ni bilo dvomiti, ker je sam bil na licu mesta. Potem jim pokaže puškin zamašek ter pove, kako so ga našli.

Ni bilo težko spoznati, da je bil ta papir košček časopisa. En njegov vogel je kazal, da je papir bil ovit v škrnicelj. Nemogoče pa je bilo spoznati, čemu je služil ta škrnicelj in kaj mu je bila vsebina.

Vendar so bili vsi mnenja instruktorskega sodnika, ko je le-ta ugibal: „Tobak je bil v njem.“ — Lahko se je torej mislilo, da je morilec kadilec.

„Pridržujem si natančnejšo preiskavo tega papirja,“ dé sodnik. — „Pri natančnem opazovanju bo morda lahko določiti, kateremu časniku je pripadal in v kateri tobakarnici je škrnicelj bil oddan. Ničesar ni nam zanemarjati, ničesar izpregledati; najmanjše podrobnosti so nam lahko koristno oporišče.

Nato gredo preiskovat mrliča. Tu je imel zdravnik besedo.

On odstrani žrtvi oblačila, odreže kos srajce, ki se je oprijemala telesa ter najde luknjo, provzročeno po krogli. Zdravnik pojasni lego, ki jo je moralo imeti telo v hipu, ko je bilo zadeto. Potem govori jako znanstveno, kako hitro in uničujoče je moral de-

lovati projektil v telesu, vsled česar je morala nastopiti smrt že v najkrajšem času.

„Zdaj nam je do tega, da se izvleče krogla,“ dé generalni prokurator.

Zdravnik vzame grezilo (sondo) ter ga porine v rano. Kmalu na to začuti projektil, ki se je bil zarinil tik pod srčno stranjo. Naredi dve veliki zarezi, da razširi luknjo, potem vzame novo orodje iz svojega etuija (nožnika), in po preteku dveh minut je instruksijskemu sodniku že lahko podal kroglo. Nato preiščejo žepe mrtvečeve. Iz enega žepa izvlečejo belo žepno ruto, iz drugega peresnik. V telovnikovom žepu je bilo nekaj drobiža, kar je vse skupaj znašalo šest frankov in petdeset centimesov. To je bilo vse.

Moglo se je sklepati, da je imel popotnik veliko večjo svoto pri sebi, isto tako kaj dragotin, sicer ne bi bilo povoda za zločin.

Preiščejo srajco in cvirnate gate, ki jih je nosil mrtvec. Bile so, kakor žepna ruta, brez vsakršnega znamenja. Ničesar ni bilo, kar bi določalo kako identiteto.

Sodišče je imelo pred saboj nepoznatega mrtveca, in ni bilo znakov, da bi se po njih sodilo, kdo je bil umorjenec. Bilo je to zlodejstvo, ki se je videlo prve hipe pokrito z nepodirnim zastorom.

Instrukcijski sodnik je pač takoj spoznal velike težave te preiskave. „Ali nimate v tej

zadevi nobene izjave med ljudstvom?“ povpraša obrnivši se proti županu. — „Ne, gospod, nobene.“ — „Žandarji naj zajašejo konje ter odidejo v Civry in okolico zasledovat,“ dé preiskovalni sodnik. „Ni mogoče, da ne bi bil videl tega mladega človeka včerajšnji dan nihče nikjer.“ Potem se obrne do tajnika: „Izvolite vzeti polo papirja ter osobno popisati umorjenca.“

Tajnik, ubogajoč, se pripravi k temu.

V tem trenutku odpre poljski čuvaj nekoliko duri, rekši: „Pred županijo stoji zunaj mož iz Saint-Iruna, ki bi rad videl mrliča.“ — „Naj vstopi,“ dé generalni prokurator povprašujoč inštrukcijskega sodnika s pogledom.

Hipec pozneje se pokaže na prag mrtvašnice majhen trščat mož s svetlim obrazom, živimi, mežikavimi očmi, s klobukom v roki.

Inštrukcijski sodnik ide proti njemu ter mu zabrani stopiti naprej.

„Vi ste iz Saint-Iruna?“ povpraša ga. — „Da, gospod.“ — „Kako rokodelstvo imate?“ — „Gostilničar sem, gospod, lastnik gostilnice ‚Pri dveh belih psih‘, pravijo mi boter Bertaux.“ — „Dobro, vi želite videti umorjenca. Zakaj?“

Gostilničar, nekaj zbeگان, boječe okrog pogleda.

„Bertaux,“ nadaljuje uradnik, „jaz sem instrukcijski sodnik; odgovorite mi.“

Boter Bertaux stopi korak nazaj ter se globoko prikloni.

„Gospod sodnik,“ dé vzravnavši se zopet, „hočem vam nekaj povedati. Kakor mi je bila že čast odkriti, sem gostilničar ter prenočujem ljudi — pešce in jahače. Nu, dva meseca sta menda potekla, da sem v najem dal sobo mlademu tujcu, ki je moral biti pošten človek, ker me je zmerom točno plačeval ter mi ni nikdar delal neprilik. To jutro, ob navadni uri, pošljem našo deklo, Suzano, tisto debelo štulo z rdečimi lasmi, v sobo gor povprašat ga, ali želi zajutrak. Suzana potrka. Ni odgovoril. Na to se rujavka prikopiti vsa jezna zopet dol, rekši, naj brdkega Leona le sam prebudim.“ — „Ah!“ vzklikne uradnik. „Se-li zove Leon?“ — „Da, gospod sodnik, Leon.“ „Leon . . . dalje!“ — „Kaj? . . . Ah da, umem. Vi hočete izvedeti njegovo družinsko ime. Tega pa ne poznam; še tega ne vem, če ga sploh ima.“ — „Dalje, dalje.“ — „Nu, nato rečem Suzani, da je goska; da, primojdunaj tako sem rekel — oprostite, gospod sodnik. Potem grem sam po stopnicah gor, potrkam, pa ne dobim nobenega odgovora. Ključ je tičal v ključavnici, zavrtim ga, odprem vrata, vstopim, nikogar v sobi . . . Ozrem se okoli sebe, vse v redu v sobi, postelja ni bila do-

taknena. Nu, to pa je šegavo! mislim si. In nekaj trenutkov sem stal glup tu, bogme ves glup, kakor tičeje strašilo sredi polja. Zdajci se me loti misel in groza me obide... Moram vam namreč povedati, gospod sodnik, da sem malo prej bil slišal, da so našli človeka ubitega na deželni cesti pri Frémicourtu.“ — „In tedaj ste mislili, da utegne ta človek biti vaš najemnik?“ — „Tako je!“

Instrukcijski sodnik stopi na stran ter mu pokaže mrtveca na mizi. „Stopite bližje in pogledajte,“ reče.

Gostilničar naredi par korakov, upre pogled v truplo ter zakriči: „On je!“ ...

12.

Nato odidejo v poleg nahajajočo se sobo, uradniki sedejo okrog mize, a instrukcijski sodnik nadalje zaslišuje krčmarja.

„Tedaj ste gotovi, da je umorjenec, ki ste ga ravno videli, vaš najemnik?“ — „Popolnoma gotov, gospod sodnik.“ — „Pravite, da poznate le njegovo ime Leen.“ — „Tako je.“ — „Tedaj je odveč, povprašati vas, ali veste kaj o njega rodbini. Ali nam morete povedati, kje je bival pred dvema mesecema, predno je postal vaš najemnik?“ — „Tega ne vem. Vem le toliko, da je iz Rheimsa v Champagne.“ — „To je vsekako

oporišče; pišite, gospod tajnik. Je-li dobival pisma?“

Boter Bertaux zmaje z glavo. „Mislim, da je pisal mnogo pisem, ki pa nanje ni dobival odgovora,“ zavrne. Jedno pismo je vendar dobit, kolikor jaz vem. Predvčerajšnjim, mislim.“ — „Pri sebi ga ni imel. Našli ga bomo tedaj gotovo v njegovi sobi,“ dé instrukcijski sodnik obrnivši se k generalnemu prokuratorju. Potem nadaljuje proti krčmarju: „Ali veste, zakaj je prišel mladi mož k vam v Saint-Irun?“ — „Ne, gospod sodnik.“ — „S čim se je pa pečal?“ — „Z ničemur. A pač! pisal je . . . moj Bog, koliko papirja je ta človek počečkal?“

Tajnik se namuzne. Tudi generalni prokurator in instrukcijski sodnik nista si mogla kaj, da ne bi se nasmehnila.

„Kakor je videti po njegove vnanjosti, po njegovem perilu in belih rokah, je moral biti premožen,“ nadaljuje instrukcijski sodnik. — „Tega ne vem.“ — „Pa ste vendar sami rekli, da vas je točno plačeval?“ — „O, to pa to, vsakih štirinajst dni do zadnjega vinarja. Bil je varčen človek, ni po nepotrebnem trošil.“ — „Je-li imel kaj dragotin? Uro na primer?“ — „Nikoli je nisem videl pri njem.“ — „Tedaj ne verjamete, da bi ga bili oropali?“ — „Kako li to morem vedeti?“ — „Ali vsaj veste, kam se je napotil bil včeraj?“ — „Kratko nikar, gospod

sodnik. Po zajutruku je odšel ter prišel domov proti šestim k obedu, tako da sem mislil, da ga najdem danes zjutraj v njegovi sobi.

„Je-li večkrat ponoči hodil iz hiše?“ — „Ponoči? Ne, da bi jaz vedel. Toda podnevu je časih odhajal.“ — „Je-li dolgo izostajal?“ — „Nekaj ur, časih ves dan.“ — „In ali nič ne veste, kam je hodil?“ — „Nič, prav nič.“ — „Nu, hvala vam, boter Bertaux. Imate li sodišču še kaj povedati?“

Dobri mož se popraska za ušesom, potem na nosnem koncu ter nazadnje reče: „Nu, pač, pač, gospod sodnik.“ — „Mi poslušamo, vi govorite.“ — „V Saint-Irunu so kmalu izvedeli, da je izginil moj najemnik. Pa pride k meni stara ženica, ki jo zovejo Švicarko, ker se je rodila onostran naših gora, ter mi reče: „Boter Bertaux, pravijo, da se vašega mladega gospoda danes ponoči ubili pri Frémicourtu.“ — „Jaz jo zavrnem. Nato odgovorim: Lahko je! Domov ga ni bilo.“ Potem pravi prav tiho: „Veste li, boter, kaj sem videla ponoči, tako-le okoli ene? „Kako li to morem vedeti? Ob eni, takrat sem spal kakor kanton.“ Švicarka pa nadaljuje: „Nu, boter, videla sem, kako je nekdo skrivaj lezel iz vaše hiše skozi mala vrata!“ Nato rečem: „To je bil moj najemnik!“ Ona pa se odreže: „Ni res!“

Poslušalci so sledili njegovim besedam s plašno radovednostjo.

„Nato,“ nadaljuje gostilničar, „reče žena še bolj tiho: Bil je volčji ubijalec!“

Instrukcijski sodnik skoči pokonci. Župan in mirovni sodnik izmenjata iznenadena pogled; le generalni prokurator ostane miren.

Župan izpregovori.

„To je nekdanji vojak, brhek mož, dobro znan po vsej okolici; ime mu je Jean Renaud in stanuje v vasi Civry.“ — „Odkod ima čudni nadevek, volčji ubijalec“? — Nekaj let sem videvajo v naših gozdovih volkove, ki delajo ljudem mnogo škode, ko popadajo njihove črede. Jean Renaud, ki jo močan, srčan mož in dober strelec, je imel dobro misel, posvetiti se lovu na volkove. V zadnjih treh letih jib je ubil izvestno deset.

Instrukcijski sodnik malo pomisli. Potem reče: Ta mož tedaj stanuje v Civry-u in so ga okoli polnoči videli v Saint-Irunu, kako je skrivaj lezel iz hiše gospoda Bertauxa, boječe se skrivajoč vsem pogledom. To je stvar, ki daleč sega, gospoda moja.“ — „Jaz mislim za svoj del, da na Jeana Renauda ne more leteti najmanjši sum.“ — „Dragi mi, gospod župan, rad hočem pritrčiti dobremu vašemu mnenju o tem možu, dokler nimam nadaljnih vesti; pa strašno zlodejstvo se je zgodilo. Krivec mora biti . . .

Iščimo ga in naša dolžnost je, da ga najdemo.“

Izjava gostilničarjeva je bila res izredne važnosti.

Mirovni sodnik ni smel zamolčati, kaj se mu je povedalo to jutro v bližini seuilonske pristave o Jeanu Renaudu. Natanko pove besede ženine in obeh hlapcev.

Obraz instruktorskega sodnika se zresni.

„Tudi tukaj ta Jean Renaud,“ deje. „Kakor vidite, ta človek se pokazuje povsod. Koj iz začetka se govori o neki puški. Žrtva je bila zadeta po krogli, kar zopet govori zoper Jeana Renauda, čegar orožje je vsekako moralo biti nabasano, ker je preganjal volkove. Žena trdi: „Videla sem Jeana Renauda s puško.“ Dva moža sta ga tudi videla, pa brez nje. To se nam mora pojasniti.“

Neki mož, ki je bil postavljen za čuvaja mrliču, se približa mizi uradnikov.

„Gospodje,“ reče, jaz sem Jeana Renauda videl včeraj v Frémicourt; šel je v mlin. Lahko potrdim, da ni imel puške pri sebi.“ — „Ob kateri uri?“ — Tega ne vem gotovo. Pa že se je delala noč!“ — „Gospod župan,“ reče instruktorski sodnik, „bodite tako dobri ter naznanite mlinarju, da ga pričakujemo tukaj.“

Župan zapusti sobo. Deset minut pozneje se povrne z mlinarjem vred, ki je ves bel od moke prihitel tja.

„Stopite bližje,“ reče instrukcijski sodnik, „ter blagovolite odgovoriti mojim vprašanjem po resnici. Ali vas je včeraj obiskal prebivalec iz Civrya z imenom Jean Renaud?“ — „Da, gospod.“ — „Ob kateri uri!“ — „Moralo je biti že čez deveto.“ — „Kaj li je imel pri vas opraviti?“ — „Prišel je povprašat, ali je pšenica, ki mi jo je bil prinesel, že zmleta.“ — „Ali veste, je-li prišek naravnost iz Civrya?“ — „Prišel je bil iz Terroisea, kjer je imel opravilo.“ — „Je-li imel puško s sabo?“ — „Ne, gospod.“ — „Ob kateri uri vas je zopet zapustil?“ — „Nu, moralo je biti okolu polenajstih; pokramljala sva bila malo ter izpila ga kozarček.“ — „Dobro je. To je vse, kar smo želeli izvedeti od vas. Zdaj lahko greste.“

Po odhodu mlinarjevem je nastalo za hip globoko molčanje.

„Dosedaj,“ počne nato generalni prokurator, „bi kazalo vse, da je Jean Renaud storilec ali krivec. Uboj se je zgodil očitno po deseti uri, ob času, ko na pristavi seuilonski vse spi, ker niso tam ničesar slišali. Zdaj zapusti Jean Renaud mlin o polenajstih, se obrne proti Civryu ter skoro sreča mladega človeka. Nedvomno je vedel,

da ima nesrečnik ob tej uri storiti to pot. Premislimo zdaj reč zaradi puške. On je ni imel s sabo, ko je prišel v Terroise, ni je imel zapustivši mlin, to je dokazano, mnoge priče temu pritrdijo. Pa neka ženska trdi nasprotno; ona pravi, da je videla Jeana Renauda zvečer s puško. Jaz verujem na to izjavo ženino, kakor verujem tudi na drugo. Ta žena je lahko Jeana Renauda o polsedmih, ob sedmih, celo pozneje srečala s puško, in deset minut pozneje ga je bilo lahko srečati brez puške. Če je Jean Renaud krivec, ki ga iščemo, potem je svoje dejanje prej bil sklenil ter na planem poskril orožje, ki se ga je mislil poslužiti. — Sledimo mu na njegovem odhodu iz mlina: on zapusti Frémicourt o polenajstih, vzame puško iz skrivališča, leže na cestni obronek v zasedo ter čaka . . .“

„Po dovršenem delu se približa žrtvi, da jo oropa. Nesrečnik še diše; ubijalec ga vzdigne ter ga vleče dalje; zakaj? Tega ne morem uganiti. Morda ga je bil obšel kes in je hotel pomagati njemu, ki ga je ustrelil. Pa žrtva mu umrje v rokah. Če je morilec imel le količkaj kesa, minul ga je le-ta takoj. V svoji nadi na veliko svoto ogoljufan ni hotel drobiža v telovnikovem žepu. Ve, kje lahko več dobi. Hiti v Saint-Irun, in ob eni uri ponoči vidi žena, ki je prej pričala, Jeana Renauda skrivaj lazečega iz go-

stilnice gospoda Bertauxa. Odkod je li prišel? Je-li v sobi umorjenčevi našel to, česar je iskal; kdo li to ve?"

Župan frémicourtski povesi glavo. Mirovni sodnik je enako njemu žalosten. Toda zagovarjati se ga nista upala, ker bi bil vsak zagovor brezuspešen proti taki gotovi in strašni obdolžitvi.

Najtežji dokazi so se naenkrat zbrali proti Jeanu Renaudu, tako da ni bilo več dvomiti, da je kriv.

Generalni prokurator vstane, pomigne mirovnemu sodniku, in vsi trije uradniki se umaknejo k oknu, kjer se nekaj časa potihoma pogovarjajo med seboj.

Potem pokliče instruksijski sodnik stražmojstra.

„Koliko žandarjev imate?“ ga povpraša.

— „Dva.“ — „Enega pustite kot stražo pred županijo, z drugim idite v Civry ter primite Jeana Renauda, volčjega ubijalca.“

— „In če ga ne najdeva?“ — „Mislil bi, da ni še pobegnil. A če je temu tako, pridite nemudoma nazaj ter nam to naznanite. Potem bomo videli dalje.“

— „Kam naj ga priženeva?“ — „Sem-le. In če se ne povrnemo še iz Saint-Iruna, kamor se nemudoma napotimo, tedaj vam župan ukaže prostor, da spravite jetnika na varno. Ne smete ga pa pustiti niti za trenotek iz vida.“

In zdaj idite, stražmojster, ter izvršite, kolikor hitreje morete, dana vam povelja.“

Žandar pozdravi ter se odstrani.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000289743

„PROKLETA“

izide v osmih zvezkih, in sicer je označeno nadaljevanje vsakega zvezka na zadnji strani. Ta zvezek romana „Prokleta“ se nadaljuje pod naslovom:

„Volčji ubijalec prijet.“

Vsi zvezki se dobivajo v vsaki knjigarni ali pa pri založniku

V. Požgaju
knjigoveznica v Kranju.